

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A bankok.

Budapest, március 11.

(*) A bicskei takarékpénztár százhuszezer koronát jegyzett a főváros kölcsönére. Ez a vidéki takarékpénztár lehet igen jó és aránylag vagyonos pénzintézet, de minden bizonynyal parányi törpe a Budapesten székelő bankóriásokhoz képest. És ez az apró takarékpénztár csuffá tette a fővárosi pénzfejedelmeket. Az a százhuszezer korona neki minden bizonynyal több, mint a budapesti bankoknak lett volna a harminc millió, ha átvételére vállalkoztak volna. És ő odaadta a maga százhuszezer koronáját, ahová nagy bankok nem merték odaadni a maguk harminc millióját. Igaz, hogy a bicskei takarékpénztár az ő százhuszezer koronáját befektetésével egészen jó üzletet fog csinálni. De bizonyos az is, hogy a fővárosi nagy bankok is jó üzletet csináltak volna a harminc millió kölcsönrel. És még sem csinálták meg. Ugyan miért? Azért, mert nekik nem polgári haszonnal járó, jó üzlet, hanem zsíros üzlet kellett. Ezért diktálták a magyar főváros és a magyar pénzpiac vezető bankjai azt a szégyenletes föltételt, amelyet a főváros jogos méltatlankodással utasított vissza.

Azt kísérelték meg ezek a bankok, amit a törvény kifejezetten tilt: fel akarták használni a főváros szorult helyzetét arra, hogy kifosszák. Eszükbe sem jutott, hogy amitől a törvény paragrafusa magánemberrel szemben eltiltja a magánembert, attól ezenfelül még egy etikai tilalomnak kellene visszatarthatnia a közgazdasági élet vezetésére hivatott tényezőket egy olyan üzletféllel szemben, amilyen Magyarország fővárosa.

Etikai értelemben bizony súlyos dolog az, amit ezek a bankok megkíséreltek. Ezért a vétségükért kemény ítéletet mond fölöttük most a főváros, sőt az ország közönsége.

Több mint husz millió koronát jegyeztek már eddig a főváros kölcsönére magánosok, kisebb meg középrendű takarékpénztárak és egyéb intézetek. Vajon érzik-e a nagy bankok, hogy ebben a huszmilliónyi aláírásban minő súlyos elítélése van az ő eljárásuknak? Kérzik-e belőle, hogy az a lappangó felháborodás, amely az ő lélek nélkül, helyes közgazdasági érzék nélkül való, egyoldalú dividendá-politikájuk nyomán támadt, most hangosan szólalt meg azokon a gyorsan megtelt aláírási íveken?

Ez a felháborodás nem mai keletű. A bankok régen megérdemelték már. A fővárosi kölcsön dolga csak alkalom volt arra, hogy látható módon jelentkeztek. A közvélemény demonstrál közvetlenül a dugába dőlt sarcolási kísérlet ellen, de közvetve a bűnöknek ama hosszú láncolata ellen is, amely a vezető bankokat a mai közgazdasági pangás elfajulásában terheli.

Mert hogy ennyire jutottak a magyar közgazdasági viszonyok, hogy ebben az országban szinte minden beteg; hogy az ipart, a kereskedést, az üzleti élet minden ágát egymásra súlyos válságok rázzák meg: abban nagy részük van a budapesti nagy bankoknak, amelyek csak osztaléka dolgoznak, csak könnyen, gyorsan és biztosan megszerezhető busás haszonra, de komolyabb közgazdasági feladatra nem vállalkoznak, a gazdasági élet irányításában, táplálásában, főigézésében nem vesznek részt. Ezért van, hogy mikor az egész vonalon krízisek jelentkeznek, mikor pusztuló gazdasági erők jajveszékése tölti meg a levegőt, akkor a bankok nagy urai vígan dörszölik a kezüket, mert hiszen az osztalék magasabb, mint valaha volt. Ezt a magasabb osztalékot szegényelők kellene, de ők dicsekszenek vele; restelnie kellene, hogy olyan nyereséget osztanak ki részvényeseik között, amelyet maga-

sabb kötelességeik megszegésével, szükkeblüsséggel, kupec-tempóval, kicsinyes pénzkufársággal szereztek meg. Nem bánják, hogy hatalmas iparvállalatok roppantak össze, s ők a romok közül dividendát szedtek elő; nem szégyenlik, hogy fuldokló vállalkozókat, akik segítségért nyújtották feljüket a karukat, megfullasztottak, aztán osztokodtak a hagyatékán; egy cseppet sem titkolják, hogy kihasználják a válságot, a helyett, hogy orvosolni segítettek volna és mosolyognak azokon a naiv lelkeken, akik az ő duzzadó egészségükön megbotránkoznak, mikor a közgazdaságnak minden egyéb faktora beteg. Általános a megbotránkozás, nem azért, mert a bankok nem feküdtek le betegeknek a betegek mellé, hanem mert elmulasztották a kötelességüket, hogy a maguk vérfőlöslégéből adjanak a részvényességben sinylődő közgazdasági ágaknak.

A mi pénzkirályainkat ez a naiv megbotránkozás egy csöppet sem bántja. Meg vannak elégedve a maguk vérbőségével és nyugodtan hiznak tovább, mialatt körülöttük mindenfelé az askór pusztít. Az építőipar válsága nekik hasznot hajtott. A munkanélküliség nekik nem árt, hiszen az éhes tömegek csak néhány kávéházi ablakot törtek be, az ő páncélszekrényeik védve vannak a betörés ellen. A főváros pénzügyi válsága — nos, abból is jó lett volna egy kis haszon, ha már benne vagyunk a dividendá-növesztésnek ebben az erkölcsös metódusában. És nekiszegezték a telhetetlenség fegyverét a főváros mellének. Tudták, hogy a főváros finansziális zavarokkal küzd, nagy szüksége van a pénzre. Hát ezeket a zavarokat ki kell használni; akinek nagyon kell a pénz, fizesse meg nagyon, akárki legyen is. A könnyelmű hadnagyocská is, Budapest székesfőváros is. Tudták, hogy jó helyen van

TÁRCA.

Ibsen epilógusa.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Schlenther Pál.

Ibsen ezuttal megvárakoztatta a világot. Az utóbbi évtizedek rendes szokása szerint *Amire föltámadunk* című drámának 1898 vége felé kellett volna megjelennie. A késlekedést első sorban bizonyára külső körülmények okozhatták. Ibsen időközben az egész világ jelenlétében 1898 március 20-án hetvenedik születésnapját ünnepelte meg. Akárhogyan is vonult vissza a magány embere, nem tudott egészen kitérni a közeli és távoli hódolatok elől. De az emberekkel való élénkebb érintkezés elűzte a csendes, halvány szellemeket, akik az ő alkotó fantáziájában alakulva vajudtak és életre törtek. Csak mikor már elmúlt az ünnepi láрма, térhetett vissza a költő az ő belső világába. Így történt, hogy Ibsen új drámája csak az új századdal együtt jelenhetett meg.

A késlekedésnek azonban volt belső oka is: Ibsen csakugyan utolsóinak nevezi művét, drámai epilógusnak. Epilógusa ez annak a hatalmas ősszépözisnek, amelyet összes modern drámai szervek egészségükben alkotnak. Gyakran lehetett az utóbbi esztendőkből hallani, hogy Ibsen nem foglalkozik többé drámával, hanem emlékiratainak megírásával. Ezt a mendemondát imhol megcáfolták az események. Mégis csak nem egyszer térhetett vissza életének emlékeihez az az öreg mester a hetvenedik év határkövével, — azokhoz az élményekhez, amelyekből költészete származik; nem a világ folyásának külső körülményeibe, hanem belső élményeibe az ő művészelképnek,

amely gondolataival megelőzi a valóságot, hogy aztán újból megalkossa. Bizonyára habozott, hogy ezt az érelnél maradandóbb emlékművet tető alá hozza, mielőtt — mint John Gabriel Borkmann mondja, — „ujjászületett szemével“ még egyszer át nem tekinthette az egész régi életmunkát.

Most már megvan az epilógus. A hetvenkét éves aggastyán pihenni akar, ha csak úgy nem jár, mint legújabb művének hőse, aki — szintén művész — azt mondja magáról:

— Szakadatlanul dolgoznom kell — alkotás után újra alkotni — mindhalálig.

Ez a rokonvonalas a hős és költője között aligha áll magában. Bizonyos, hogy az a sok kiesi és nagy művészzalommás, amelyet az epilógusban talál, nem vonatkozik mind szószólóra a költőre. Jóval fölötté áll ennek a problematikus „hőseség“ is erő, világosság és szellemének higgadsága tekintetében. De hőse olyasmi miatt bukik, amin a költő győzedelmeskedett. És éppen ezért jellemzők ezek a vallomások Ibsen Henrik költői fiziognómiájára nézve, aki még egyetlene gy modern hőst sem bocsátotta oly közel magához, mint ezt a Rubek Arnold szobrásztanárt.

Szellemi harcok, formában és stílusban alkotó Allmer Alfréd is az ő bölcselmi életmunkájával, Solnevsz építőmester az ő vágásával föl a torony csucsára, Lävborg Eilert elveszett kéziratával; meg Ekdal Hjalmar, a fotografusnál is meglesni nyomát a művészelképnek, amely ideálját a maga hitvány személyében isteníti. De a költő ironiájának mindezek inkább voltak kitéve, mint Rubek Arnold, aki bámulóit — szakasztott úgy mint Ibsen — nem kevésbé bolondítja és kikapcsolja. Rubek gunyolódik, amiért műveiben olyasmi ragadja el a világot, ami neki sohase járt az eszébe, — de azt a rejtelmes, gyanus, titkos valamit, ami csakugyan benne van, azt sohase látják meg az emberek.

Az ember szinte maga előtt látja Ibsent pezsgőnél, amely még ennek a nagy hallgatónak is néha földjára a nyelvét, amikor Rubek kacagva iszsa ki fenéki a poharat és nagyban mulat a fizetésképes embereknek, akik ezeket az „ármányos műdarabokat“ megrendelik és arannyal tömik tele a művész zsebéit, hogy ez villákat és palotákat építtet magának. Mert ha valamikor volt „ármányos“ műrenek, hát Ibsen drámai azok.

Mesterművéről Rubek még ezt is mondja:

— A Föltámadás kiment a világba, ahonnan dicsőséget és sok minden jót hozott nekem. De én már nem szerettem a magam művét. És megundorodásomban és kétségbeesésomban a legszivebben sötét erdőszébe menekültem volna az emberek koszorúja és tömjénezése elől.

Imé itt is megtaláljuk Ibsent, akinek soha sehol se volt hosszabb ideig tanyája, aki rögtön várost és törzsasztalt változtatott, mihelyt a bármészok és csakakk serege körülötte nagyon megszaporodott. Ibsen egész életére illik, amit Rubek Maja férjének szemére vet:

— Egy idő óta nyughatatlanul, pihenés nélkül járkálsz. Sehol sincs maradásod. Otthon se. Künt se. Embergyűlölő lettél egy idő óta.

Rubek évek óta egyszer újra visszatért szükkeblüssébe hazájába és amikor felesége kérdi, örül-e, hogy itthon lehet, azt feleli: nem. Talán tulságosan sokáig volt távol. Elidgenedett az otthoni állapotoktól. A földjei — úgy találja — időközben nem lettek szeretreméltóbbak. Életük olybá tűnik föl neki, mint amikor sötét éjjel valami kis állomáson megáll a vonat, senki se száll be, so ki, és csak néhány férfi sétál föl-alá a vonat alatt lámpással a kezében, mialatt „halak, tompan, semmit se mondon beszélnék egymással künn az éjszakában“. Kérdés, hogy vajjon a most már Norvégiában is ünnepelt költő a saját érzelmeit tolmácsolja-e itten. Meglehet, hogy a

az a pénz, amely a fővárosnál van elhelyezve. Tudták, hogy ez a város Európa leggazdagabb városai között foglal helyet; vagyona nagyobb, mint nem egy közép-európai államé; adósnak tehát elsőrendű. Igen, de ebben a pillanatban pénz kell neki mindenáron. Adja hát meg az árát. Nyolcvannégyet kínálta neki százért. Nem égett az arcuk a szégyentől, mikor erre az ajánlatra vetemedtek? Nem érezték a jelentőségét annak, hogy a külföld elé oda állították a magyar fővárost, mint olyan adóst, akinek nyolcvannégy koronát kell elfogadnia százért? Nem érezték, minő támadást követnek el ezzel egész Magyarország nemzetközi hítele ellen? És ha mindezt nem érezték, érzik-e azt az erkölcsi csapást, amelyet most rájuk mért a közönség a fővárosi kölcsön tüntető jegyzésével? Vajjon fognak-e okulni belőle azok a roppant nagy tökéket forgató kicsike szatócsok? Bizony rájuk fér ez a kis erkölcsi lecke. Bizony elszomorító jelensége közgazdasági közéletünknek, hogy a pénzügy vezető intézeteinek tanulniok kell magasabb finánc-bölcséséget és finánc-ethikát a kicsiny, de okos és becsületes *bicskei* takarékpénztártól.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, március 11.

Formális ülésre gyűlt egybe ma a képviselőház s nem volt egyéb napirenden, csak éppen a bizottsági jelentések előterjesztése és a legközelebbi munkarend megállapítása. Az elsőt hamarosan átessett a Ház, akkor aztán *Polónyi Géza* egy parázs kis vitát támasztott a miatt, hogy az inkompatibilitási albizottság szombati tanácskozásán nem engedte meg neki, hogy jelen lehessen, amiben *Polónyi* a házszabályok megsértését látta, azzal argumentálván, hogy törvényjavaslatok bizottsági tárgyalásán a képviselők kivétel nélkül megjelölhetnek. *Fest Lajos*, az összehívhatatlansági bizottság elnöke, felvilágosította *Polónyit*, hogy a házszabályok illető szakasza bizottsági tárgyalásokra és törvényjavaslatokra vonatkozik, holott ebben az esetben albizottság készít elő egy javaslat-tervezetet. *Szell Kálmán* miniszterelnök is felszólalt és elvágta a további vitaközvetést azzal, hogy egy precedenst hozott fel, amelyben egy bizottság két hónapig tárgyalat zárt ajtó mögött és senkinek sem jutott eszébe ebben házszabálysértelmet keresni.

Ezzel el is lett volna intézve a kérdés, de *Ugron Gábor* még házszabály-vitát akart provokálni a felett, vajjon nem tartozik-e az elnök nyomban eldönteni: szabály szerint jár-e el az albizottság, vagy sem? Ezt azonban *Polónyi* el-

tűtötte egy közbeszólással s *Ugron* is elállott a firtatásától.

Holnap az állami gyermekmenhelyekről szóló törvényjavaslat lesz napirenden.

A képviselőház ülése március 11-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Daniel Gábor*.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell Kálmán* miniszterelnök, *Hegedűs Sándor*.

Szabó Imre, a pénzügyi bizottság előadója, benyújtja a költségvetésről, a szeszdó-törvény módosításáról és a nyugtalanokról szóló törvényjavaslatok tárgyában a bizottság jelentéseit.

Polónyi Géza: Egy konkrét eset ötletről bejelent a Háznak és az elnöknek egy házszabály-sértelmet. Ő szombaton jelen akart lenni az összehívhatatlansági albizottság tanácskozásán, benyitott a terembe s megkérdezte, jelen lehet-e, mire *Justh Gyula* azt felelte, hogy határozat tiltja azt. Eltávozott tehát. Most azonban hangsúlyozza, hogy ily módon a képviselőket könnyen el lehet ütni egy nagy joguktól, mert a bizottságok átalakulhatnak albizottságokká. Mi jöhetett jelen a miniszterelnök, ha a képviselőket kizárták a tanácskozásból?

Fest Lajos, az összehívhatatlansági bizottság elnöke, elmondja, hogy *Polónyi* budgata fejté az ajtón és kérdezte: Szabad? *Justh Gyula* azt felelte: Nem! *Polónyi* erre becsapta az ajtót és elment. Ha *Polónyi* előterjesztette volna kívánságát, az albizottság határozatot hozott volna. Különben is az albizottság nem tárgyal törvényjavaslatot, csak a tervezetet készíti elő. Az albizottságnak nyugalomra van szüksége s nem lehet, hogy a képviselők ki- és bejárjanak s a tárgyalásnak menetét zavarják. Mit szólna *Polónyi*, ha például csak az előadót küldenek ki a tervezet előkészítésére. Vagy, ha az albizottság valamelyik privátlakáson tartaná gyűléseit?

Polónyi Géza: Próbálják meg!

Szell Kálmán miniszterelnök: *Polónyit* nyilván az bántja, hogy ő nem lehetett jelen, holott a miniszterelnök ott volt. Nem azért volt ott, hogy irányítsa azt a tanácskozást, hanem azért, mert a parlamentarizmusnak fogalmait szerint a miniszterelnöknek, mikor egy törvényjavaslat készítéséről van szó, igen nagy és komoly érdeke, tudomást szerezni arról, hogy az a törvényjavaslat, amelynek előkészítésére a Ház egy bizottságot küldött ki, miképpen készül mi csoda motívumokból indul ki.

Polónyi Géza: A képviselőnek nem érdeke ezt tudni?

Szell Kálmán miniszterelnök: Kötelessége a miniszterelnöknek, hogy ha meghívják, odamenni. Azt, vajjon joggal van-e ott, vagy nem, nem *Polónyi Géza* itéli meg, hanem az albizottság. Oda sem ment volna, ha arra meg nem hívták volna.

Polónyi Géza: Félreagymarázot szavaim értelmének helyreigazítására kérek maid szót!

Szell Kálmán miniszterelnök: Semmi félreagymarázás! Okoskodása olyan tekervényes utakon járt, hogy nem is akarom őt abban követni, mert akkor valóban utvesztőbe jönnék. Ha nem lett volna ott, nem szubszummalta volna-e akkor is magának *Polónyi*, hogy nem fogadták be?

Polónyi Géza: Hogyne! Kétszertelenül!

Szell Kálmán miniszterelnök: A dolog úgy áll, hogy a bizottság azt a törvényjavaslatot, amely készült, tárgyalás alá még nem vette. Mikor az előadó a maga

tervezetével elkészült, azt találta a bizottság, hogy jó lesz azt még egy pár delegált bizottsági tagnak átadni, mielőtt a bizottság azt tárgyalás alá veszi és azért delegálta a bizottságnak néhány tagját.

Polónyi Géza: Albizottságot! (Zaj és derültség jobboldal.)

Szell Kálmán miniszterelnök: Akárminek nevezzük, semmi esetre sem a bizottság. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.) Már pedig a házszabályok a ház bizottságaira írják elő a nyilvánosságot. Ez volt a Háznak praxisa mindig. 1876-ban kiküldött a képviselőház egy ugynevezett huszonegyes bizottságot, az kiküldött egy kilences bizottságot, amely legalább is két hónapig dolgozott és legalább is 30–40 ülést tartott és soha sem jött vita alá az a kérdés, hogy az nyilvános legyen-e, vagy nem; az a bizalmas előkészítés, bizalmas tárgyalás volt.

Ami pedig a miniszterelnök részvételét és felelősségét illeti, ne fésitse *Polónyi* őt! (Derültség a jobboldalon.) Azért vett részt, mert odahívták, nem mint képviselőt, hanem mint miniszterelnököt. Ami pedig felelősségét illeti, majd azt kitéjti részletesen és kimerítően akkor, amikor a képviselőház tárgyalni fogja a javaslatot.

Polónyi Géza: Ő nem is mondta, hogy a miniszterelnöknek nem lett volna joga résztvenni a bizottság gyűlésein. Ellenkezőleg, joga volt. De a képviselőknek is jögnak van.

Elnök: Az ügy határozat tárgya nem lehet.

Ugron Gábor: A Háznak kötelessége határozni a felett, hogy az eljárás házszabályellenes-e vagy sem.

Polónyi Géza: Csak elnöki jelentést kértem!

Ugron Gábor: Ha *Polónyi* maga is beleegyezik, elállok a szótól.

Elnök a holnapi ülés napirendjére az állami gyermekmenhelyekről szóló törvényjavaslatot tűzi ki. Az ülés 1/4 órakor végződik.

BELFÖLD.

A regnikoláris küldöttségek. Zágrábból táviratozzák nekünk, hogy a horvát regnikoláris küldöttség ma délelőtt *Francisci* Henrik cinkeleto alatt ülést tartott, amelyen a tartományi kormány részéről *Kluen-Hödervary* bán és *Krajcsovic* Ottó osztályfőnök volt jelen. A küldöttség első sorban dr. Frank különvéleményét tárgyalta. *Egersdorfer* előadó bejelentette, hogy a külön véleményt megküldték a magyar regnikoláris küldöttség egyes tagjainak. A küldöttség elhatározta, hogy ezt a különvéleményt az iratokhoz csatolja és annak idején közzé teszi. Azután tárgyalás alá vették a magyar regnikoláris küldöttség választát a horvát küldöttség üzenetére és elhatározták, hogy írásban felelnek rá. Miután a választóizület általános tárgyalását bejejezték, az elnök 1 órakor berekesztette az ülést. Holnap délelőtt 10 órakor lesz a legközelebbi ülés, amelyen megkezdik a választóizület részletes tárgyalását.

Az erszébetvárosi választás. A központi választmány *Halmos János* polgármester elnöklésével ma tartott ülésén az erszébetvárosi képviselőválasztást március huszonharmadikára tűzte ki. A választmány

vasuti ör lámpásának homályos megvilágításában látja az egész emberiséget, túl és innen hona háttárain. Mert *Rubek* hangulataiból legalább nemcsak világlámpát, hanem undort is lehet ki-magyarítani.

Es mégis! Éppen ez a *Rubek* az, akit e mellett valami mélyseges, nehéz vágy epszta az élet után, — *itubek*, az ünnepektől művész, aki egész művészi hivatását, tevékenységét és mindazt, ami ezzel összefügg, már-már hiú, üres, pusztá semmiségnek tartja, mert hasonlíthatatlanul sokkal többre tartja, hogy napugárban és szépségben élhetne, mint hogy nyirkos bódében agyaggyúrás-sal és márványfaragással holtra fáradjon élete végéig.

Elni napugárban és szépségben! *Ibsen* Henrik, az idealista ezt tartotta mindig az emberi vágy legmagasabb, egyetlen céljának. A nézete asupán az ehhez a célhoz vezető utakról változott meg, hébe-hóba tán a hite ennek a célnak az elérhetőségében. A hitnek változó harca mindennemű kételylyel tükröződik vissza költeményeinek sorrendjében. Kételyek közt hiszi, vajjon a jövőendő „harmadik országban” lehet-e majd élet szépségben és napugárban. Azt tudja, hogy a modern világban éppen oly kevéssé van meg, mint abban a korban, amelyben a *Császár és a Galilei* küzdött. És az a tizenkét modern dráma, amely a kettős világtörténelmi tragédia után következett, ezt a világtörfőlgőséget a legváltozatosabb formákban mutatták.

Ime most jö az „Epilogus” és még egyszer átfogja az egészét néhány pókháló-finom, hold-sugáros gyöngédségű, kisértetiesen párás szállal.

Rubek szobrász, akárcsak *Ibsen*, teljes világi életében a szép eszményét kereste. Ez a plasztikus alkotónak az általános emberi formában, a férfianak pedig a nőben jelentkezik. Ugy véli, hogy ehhez az eszményi műremekhez megtalálta az igazi mintát. Művész-szeme előtt teljes meztelenségben bontakozik ki ez a női

szépség. Egy napon ott áll készen piederstálján a márványkép, ragyogva és magányosan. Elérte az eszményt! A legszebbet és a legbájosabbat! Az ifju, érintetlen asszony, akit nem ért a földi zarándoklás szenyje, minden szepől és salak nélkül, amint fölébredt a halál álmából vilárosságra és gyönyörűsége!

Ez körülbelül az a hellén művészeti ideál, amelyet többek közt *Rubek* földije, *Thorwaldsen* is keresett és amelyet most *Rubek* fehér, szűz, de hideg márványban megalkotott. Tehát csak művészeti ideál, márványból való, nem életideál, húsból és vérből való! Tehát csak látja a célt, de nem érte el.

A márvány-szobor lesz mind a kettőnek a tragikuma: a szobrász is, a mintakép is. Mialatt a szüzsies asszony leplezetlen szabad meztelenségben előtte állt, szolgálván neki bátran, örömmel, feltétlenül, ifjuságának szive vére lüktetett forrón ereiben. A nő, a kinek tiszta keblében érzi gerjedelmek keletkeztek, csak a művész szemének adta oda magát, de titokban borzongva epekedett a férfi ölelése után. Szakasztott így járt a férfi is: néha napján csaknem esztől fosztotta meg a nő szépsége. De egyik se vallotta be a másiknak. *Rubek*ben, aki egyáltalán nem fenntermészet, győzött a tiszta művész, aki alkotásának legszentebb művét csak áhítatos imádatban esodálhatta, félvén, hogy különben nem tudja tovább alkotni azt, amit oly epved szeretne. Irénben pedig győz az asszony szüzsiesége érkeinek lázadásá fölté. De a győzelem egyiknek sem ad boldogságot. Amitől *Rubek* magát féltette, az Iréne végzeté: megőrül. Az áldozatkész nőnek kevelysége beteges önzésé fajul: hogy a művésznek, aki az ő érintetlen testi szépségének köszöni mester-művét, ne sikerüljön több hasonló, — nyomtalanul eltűnik és vele tűnik el a művészletéből az eszmény.

Most *Rubek*, akárcsak *Ibsen*, valamivel alaposabban vizsgálja meg az életet. És mentül ala-

posabban nézi, annál nagyobb lesz a szakadás a valóság és az eszmény közt. Szépségnek látja még mindig márvány-szobrárt. De csak szép költészetnek! Nem igaz, illetőleg már nem igaz. Es most elfogja a vágy, akárcsak *Ibsen*, hogy lefesse a valóságot, úgy, amint van, a nem létező szépség nélkül. Megnagyobbítja a talapatot, eszményképet egyre inkább a háttérbe szorítja, megrabolja fölséges magányától, kiszolgáltatja meztelen várszát egy plasztikus csoportnak, Iréne arcán esőként az átszellemült öröm ragyogását és a repező földgolyóbisból mindenféle férfi- és asszonyalakokat „titkos állatpofákkal” idéz elő, — amint időközben a valóságban látta.

De kicsoda *Maja* asszony? — Művészi világtörfőlgősával egyidejűleg *Rubek* Arnold külső élete is megváltozott. Az Irénével való eszményi közösség után igazi házasságot követtezett az úde, telivérű kiesel *Maja* asszonnyal. Es *Maja* asszony is egyike azoknak a titkos állatpofáknak, amelyek a földgolyóbis szakadékaiból kerülnek elő.

Néhány évig kibirta egymás mellett ez a két különböző ember. A férfiban elfásult a művész, az asszonyban szunnyadoztak a ki nem elégitett állati vágyak. Így ülnek nyári napugárban egy fűrdőhely polgári viszonyai között a honi fjordban és istentelenül unatkoznak. Mikor ez a gyermektelen házaspár játszadozó gyerekeket lát, akkor az asszonyt bosszantja az a láрма, de a férfi, aki még Irénével is órahosszat tudotta virágok között, a tó partján játszadozni, még a gyermek-játékban is érzi a mélyebb értelmet, — „valami harmóniát, valami zenét.” Ilyen különböző szemmel látja a világot *Rubek* ur és *Rubek*né.

Es ekkor csaknem egyidejűleg mindogykot fölkeresi a végzete: *Maja* asszonyt egy férfiban, *Rubek*et egy asszonyban. *Maja* asszony, akinek alig vannak élményei, először látja sorsát, *Rubek* pedig a mult homályából látja feltűnni a maga sorsát. *Maja* sorsa a jövő, *Rubek*é a mult. *Maja* sorsa egy torzonborz vadász, egy vasgyuró,

választási elnöknek *Heltai* Ferencet nevezte ki. Három szavazatszedő küldöttség lesz. Elsőnek az elnöke *Heltai* Ferenc, jegyzője *Lád* Károly, a második küldöttség elnöke *Paksy* Béla, jegyzője dr. *Schmidl* Miklós, a harmadik küldöttség elnöke *Stadler* Károly, jegyzője dr. *Grósz* Sándor, helyettes elnökök *Paulheim* József, *Beliczay* Béla és *Szűcs* István, helyettes jegyzők *Ócegy* György, *Kovács* Béla és *Szűcs* Miklós. A választás a Wesselényi-utcai iskolában lesz. A szavazolapokat március 18-tól 22-ig délelőtt nyolc órától egy óráig és délután három órától hat óráig a VII. kerületi elöljáróság adja ki. *Ehrlich* G. Gusztáv arra kérte a választmányt, hogy az írásbeli dolgokra elegendő személyzetet adjon, mert ő le fogja szavaztatni minden választóját s ha választásra kerül a sor, harminchat óránál előbb nem lesz vége. — *Fektor* Ferenc, akit legutóbb az Erzsébetváros külterleki képviselőnek jelölt, ezúttal a jelöltséget Morzsnayival szemben nem fogadta el.

Katholikus autonómia. A katolikus autonómiát szervező kongresszus tizenkettes bizottsága ma délután a főrendiház tanácskozási termében ülést tartott gróf *Szapáry* Gyula elnöklésével. A tizenkettes bizottság tudomásul vette gróf *Szapáry* Gyula, gróf *Apponyi* Albert és *Rainer* Lajos tagokból alakított három kiküldöttnek a vallás- és közoktatásügyi miniszter és a püspöki kar megbízottaival folytatott tárgyalások eredményét. A huszonegyes bizottság ülését holnap délután 4 órakor a főrendiház tanácstermében fogja megtartani.

A marosvásárhelyi mandátum. A képviselőház kilencedik bíráló bizottsága *Szivák* Imre elnöklése alatt ma ülést tartott *Bedőházy* János, Marosvásárhely második választókerületében megválasztott képviselőnek a Ház állandó igazolási bizottsága által kifogásolt megbízó levele ügyében. Konstatálta a bizottság mindenekelőtt, hogy a választás óta harminc nap telt el, hogy ez idő alatt a választás érvényessége ellen kérvény nem érkezett be, hogy tehát immár csak a megbízó levélről szolgáló választási jegyzőkönyv kifogásolt hiányai kerülhetnek szóba. Azután megbízta a bizottság *Meskó* László előadót, hogy levélben hívja fel a választási elnököt az iránt való nyilatkozásra, miként és mi okból maradt ki a választási jegyzőkönyvből az, hogy az elnök *Bedőházy* Jánost a kerület megválasztott képviselőjének jelentette ki. Az ügy érdemleges tárgyalását a 28-ikán tartandó legközelebbi ülésre tűzte ki a bizottság.

A függetlenségi párt értekezlete. A függetlenségi és 48-as (Kossuth)-párt ma este 6 órakor *Tóth* János elnöklése alatt értekezletet tartott, melyen tárgyalás alá vette a gyermekmenhelyekről szóló törvényjavaslatot. A törvényjavaslatot *Meskó* László előadása után a párt egyhangulag elfogadta. Tárgyalás alá vették a szegedi királyi ügyészek a képviselőházhoz intézett kérését, hogy a Ház adja meg neki a

egygyű óriás, erőszakos, durva, de jólelkű ember, csaknem bolondul gúrocsk, de szép, egészséges a gyomra, meg a szíve, egészségesebb egyáltalán, mint „az a sok félig döglött légy és ember a nyaralók és szanatóriumok légycsövegében.“ Megveti a vasutat és a maga kérdéjén utazik. Az életnek csak a sport miatt örül, de a sportot is csak úgy kedveli, ha nagy testi fáradsággal jár. Ilyen ember ez az *Ulheim* föld-birtokos, ez a „falusi komondor“, ez a „medvevadász“, egészen olyan férfiú, amilyen *Maja* asszonynak kell: tökéletes faun és semmiképpen se művész.

Es szemben ezzel az ő természetével, melynek rutnája csábító, mert telve erővel, bátorsággal és érzékiséggel, mint *Ibsen* minden naturalisztikus alakja és jelenete, — vagy ezzel szemben a hellenistából naturalistává vált szegény szobrásznak eltűnt és ime visszatérő eszményképe! De hogyan tér vissza! Olyan, mint a márványzobor. Jégg merevedett. Az eszménykép nagyon beteg. Örület lepte meg elméjét: halottnak tartja magát és azt hiszi, hogy a halált terjeszti maga körül. Mert meztelen testét egyszerű művészi célra oadaatta, azt hiszi, hogy meggyalálta az egész világ előtt. A művészet — úgy érzi — egyrésztől fölmagasztalta, másrésztől megbecstelenítette. Ez a lelki disharmónia megzavarta elméjét. *Alving* *Osvald*, az átöröklés szegény áldozata óta *Irené* az egyetlen igazi örült *Ibsen* alakjai közt, az egyetlen, aki tényleg tébolydában volt és még most is felügyelet alatt van. És éppen ő eszménye az emberiségnek, az egyetlen, akinek istenileg szép arcvonásaiban nem vicsorit semmiféle „titkos állatpofa“. *Ibsen* ironiája itt kegyetlenebb, rettenetesebb, mint bárhol is, ahol a világot gunyolja és gyűlöletessé teszi. E tiszta tragikum mellett előbbeni művei merőben tragikomédiák. A régi rendületlen idealistának maradt még egy ideája, de ez beteg, elpusztult a világban és halottnak hiszi magamagát.

felhatalmazást arra nézve, hogy a Közérdek szerkesztője ellen a bünvádi eljárást megindíthassa. A párt a felhatalmazás ellen oglalt állást. Elhatározták, hogy *Kossuth* Lajos halálának évfordulóján, március 20-án, testületileg kivonulnak *Kossuth* sírjához. A párt kegyeletének kifejezésére *Ilyés* *Bálint*ot kérték fel. *Kubik* Béla szava tette az Egyetértésnek az Ugronéknak a *Kossuth*-párta való belépésére vonatkozó cikkét és indíványozta, hogy a párt mondja ki, hogy ez a párt intenciójának nem felel meg. A párt elhatározta, hogy a cikket a cikk írójának egyéni véleményül tekinti.

Választási mozgalmak Turóc megyében. A túrócmegyéi nemzetiségi tótok népes értekezletet tartottak 8-ikán *Turóc-Szent-Mártonban*, amelyen elhatározták, hogy a passzívításból kilépve, részt vesznek a küszöbön levő képviselőválasztásokban s Turóc megye két választókerületében dr. *Vlenovics* János túrócszent-mártoni ügyvédet az alsó járásban, *Paulinyi* *Tóth* Zsigmondot, a túrócszent-mártoni Tátrabank igazgatóját a felső járásban lépteti föl jelöltül. Híre jár, hogy magyar részről *Beniczky* Kálmán alispán lépne föl jelöltül. A felső járásban *Duchay* N. balticai földbirtokos is szándékszik föllépni agrár programmal, de sem ez, sem pedig az említett bankigazgató *Justh* Ferencsel szemben boldogulni nem fog. A Turóc-Szent-Mártonban megjelenő *Felvidéki Híradó* a nemzetiségi mozgalmakra való tekintettel előkészületeket tesz arra nézve, hogy mint politikai lap szolgálja a felvidéki magyarság érdekeit. (O. É.)

Cáfolat. *Rimaszombat*ról táviratozzák az O. É.-nak: Az a hír, hogy *Hámos* *László* gümörmegeyi főispán visszalép, teljesen alaptalan.

Az összeférhetetlenség.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, március 11.

A hatos albizottság ma két óra hosszat tanácskozott s be is fejezte az előadói tervezet tárgyalását. Ez azonban csak úgy vált lehetségessé, hogy két kardinális pontot: az *eljárás kérdését* s az *összeférhetetlenségnek a főrendikre való kiterjesztését* kihatósította tanácskozásiainak keretéből. Ezeknek eldöntését a huszonegyes bizottságnak tartotta fenn.

A huszonegyes bizottság tíz nap mulva, március 21-ikén ül össze.

S ebben az ülésben fog a plénum tanácskozni az *eljárás* dolgában, melyre vonatkozik az a *Rohonyi* Gyula, mint *Szivák* Imre betérjesztett előadói tervezetüket az albizottságnak. De míg *Rohonyi* Gyula már teljesen kész törvényjavaslatot mutathatott be a *szűrszerű* eljárásról, addig *Szivák* Imre csak skizzét adta a kuriai bíráskodásnak s ez a skizz csak akkor kerülne kidolgozásra, ha a plénum a kuriai bíráskodás elve mellett foglalna állást.

Az albizottság mai ülésén a 8. szakaszról

Valóban szomorú epilogus, ha csakugyan ez volna *Ibsen* költői bölcsességének utolsó igazsága. De már az epilogus címéből remény sugárzik ki. Ti halott, vagy halottnak vélt ideálok, hátha ismét fölébredtek?! Hátha ideáljainkra is vár még *Főtámadás*?!

Rubek szobrász először *Irené*nek, aztán *Maja* asszonynak ígerte meg, hogy föl fogja vezetni egy magas hegy tetejére, ahonnan belátni a föld minden gyönyörűségét. Nem tartotta meg ígérétét sem e világ gyermekének, sem a szentnek. Későn látja be, hogy ha arról a magaslatról nem látott minden gyönyörűséget, akkor nem volt élet az élet, legföljebb csupaepizód, mulandó álboldogság vagy csalfa játék. És a világ gyermekének példája elragadja a két transeendentális embert. Ezek is azt keresik, a miben soha se volt részükhöz, — az igazi élet szimbólumát: „egy nyári éjszakát a hegyekben.“ De mentől magasabbra szállnak, annál zordabb a köd, a hó, a vihar. Mialatt *Maja* és *Ulheim*, e világ gyermekei, egymáshoz simulva ismét lemekülnek a biztos emberlaktá völgybe, mind magasabbra haladnak a nap zarándokai, tovább és tovább és végre elvesznek a nagy természet végtelenségében. Egymagában és halálmegvetéssel tapogatózók utánok szédületes, éjjeli ösvényen az irtalmas nővér. A keresztény *Caritas* követi a tovatűnő emberi ideált, amely az antik szép mestert bizonnyaltan magasságokba csalogatja. A *lavin* elpusztítja mind a kettőt. Az irtalmas nővér látja és imádkozik értük: *Pax vobiscum*.

Vajjon nem *Irené* lesz-e az anygal, aki még egy „harmadik országba“ vezet? Vajjon nem fogja-e ezután az öreg költő látnok módjára nekünk megmutatni színes visszaverődését annak a „harmadik országnak“, ahol az antik világ a kereszténységgel a fejlődés magasabb pontján egyesül?!

vette fel a tárgyalás fonalát. Ez a szakasz az előadói tervezetben így hangzott:

Az országgyűlési képviselő a kormányfőnél közben nem járhat oly ügyekben, melyek címek, kitüntetések adományozására, vasutak engedélyezésére, állami építkezések megszerzésére, jövedelmező jogok adományozására vagy átruházására, kincstári vagy alapítványi birtokok eladására és bérletére, ingó vagy ingatlan javaknak az állam által való megvételére, vagy bérbevételére, italmérésre engedélyek kioszkolására, állami jövedékeknek hasznosítására, állami megrendelésekre és szállításokra, tarifakezdeményekre, végül állami segélyezést igénybe vevő ipari vagy közlekedési vállalatokra vonatkoznak.

Nem érteket ide azon esetek, midőn az országgyűlési képviselő a fennebb felsorolt ügyekben választó-kerületének törvényhatósága vagy választókerületéhez tartozó városok, községek, nem nyereségre alakult szövetkezetek, kereskedelmi és iparkamarák és gazdasági egyesületek vagy választó-kerületétől is eltekintve egyházi, iskolai vagy egyéb kulturális testületek érdekében ezek felhívására díjtalanul jár el.

A miniszter, az államtitkár vagy az ügy előkészítésére hivatott hatósági közeg, a képviselőnek a fennebb felsorolt ügyekben való tiltott eljárását el nem fogadhatja, egyszersmind saját hatáskörében intézkedik arra nézve, hogy alantas hatósága és kezei a közbenjárások elfogadásától fegyelmi eljárás sulya alatt eltiltassanak.

Mint ahogy ennél a szakasznál a széles mederben folyt vita sem tudott az ellentétes nézetek összeegyeztetésére vezetni, az albizottság úgy döntött, hogy e szakasz skanzciója, az *utolsó kikézdés* *hagyassék ki*, a többi pedig változatlanul terjesztessék a huszonegyes bizottság elé, hogy az döntson annak megtartása vagy elvetése felett.

A következő szakasz, melyhez *Rohonyi* Gyula és *Szivák* Imre említett javaslataikat betérjesztették, ma nem került tárgyalás alá. Ennek a szakasznak szabályozása a huszonegyes bizottság dolga lesz.

Uj szövegezést kapott a tizedik és tizenegyedik szakasz. A két szakasz az új szövegezésben így hangzik:

10. §. A megválasztott képviselő, aki az 1., 2., 3. 4. és 5. §§. bármelyikének hatálya alá esik, köteles ezt megbízó-levéle bemutatásakor a Ház elnökének írásban bejelenteni és végleges igazolástól számított *harminc nap alatt* (itt eredetileg *nyolc nap* állt) az *összeférhetetlenségi helyzetet megszüntetni* és egyszersmind a Ház elnökét erről értesíteni.

Az ily képviselő e határidőn belül a Ház tárgyalásaiban részt nem vehet és szavazattal nem bír.

11. §. Ha a már igazolt képviselő olyan helyzetbe jut, amely a képviselő megbízással össze nem ér, tartozik a képviselőségről a Ház elnökéhez inlézett nyilatkozatban 48 óra alatt lemondani. (Itt az állt, hogy *leköszönni* tartozik.)

A következő szakasz lényegesen módosult s szövegébe illesztették az 1875-iki törvénynek 7. szakaszát. Most már ez a 12. §. így hangzik:

Azon képviselő, aki fődőkben kinevezéstől függő olyan állami szolgálatba lép, amely a képviselőséggel összefér, csak úgy tarthatja meg képviselői helyét, ha arra újból megválasztatik.

E végből a kinevezési okmány kézbesítésétől, vagy amennyiben a kézbesítést a kinevezés hírdetése előzte meg, a kihirdetéstől számított 48 óra alatt a képviselőségről lemondani tartozik.

E szabály kiterjed azon képviselőkre, akik a képviselőséggel összeférhetetlen egyik állásról időközben egy másik, de jobban javadalmazott állásra neveztetnek ki.

Kimaradt azonban a szakaszból a következő régi szöveg:

E szabály kiterjed azonban azon képviselőkre is, akik a képviselőséggel összeférő oly állásról, mely csak díjazással jár, vagy amelytől az elmozdítás csak rendszeres fegyelmi eljárás útján eszközölhető, oly más hasonlólag összeférő állásra tételnek át, melylyel rendes fizetés van összekötve, vagy melytől az elmozdítás a kormány által rendszeres fegyelmi eljárás nélkül történhetik.

Lényegesen módosult a 13. §. is, mely új szövegezésében így hangzik:

Ha a képviselő a 10. 11. és 12. §§-okban megszabott köteletségnek eleget nem tesz, ez esetben az illetékes bíróság a szabályszerű eljárásnak előrebocsátása és az összeférhetlenségi elnök megállapítása után — amennyiben mu-

lasztás követett el — a képviselői megbízást illetőleg megszüntetnek nyilvántája és erről a képviselőháznak jelentést tesz.

Ellenkező esetben az összeférhetetlen helyzet megszüntetésére 48 órai időt enged.

Ha a 6. §-nak esete forog fenn a képviselőre nézve, a megbízás megszüntetésén kívül egyuttal ítélettel kimondandó, hogy az illető a folyó országgyűlési időszakban képviselővé meg nem választható.

A beszűrt új pont az opció kérdését szabályozza. Az újonnan szövegezett kikezdéssel a jóhiszeműen összeférhetlenségbe jutott képviselőknek meg van adva a mód, hogy összeférhetlen állásokról lemondhatnak, míg a rosszhiszemű inkompatibilis képviselők mandátumát okvetlenül megsemmisítik.

Válatlanul fogadták el a 14. §-t, mely így hangzik:

14. §. Képviselők, akik az állam szolgálatában állanak és mint olyanok lakbért huznak vagy lakással látatnak el, képviselői lakbériletményben nem részesülhetnek.

A 15. §. egészen kimaradt. Végül változatlan maradt a 15. és 16. szakasz, melynek szövege ez:

15. §. Azon viszony, melyben a horvát-szlavon képviselők saját országgyűlésekhez és saját kormányukhoz állanak, a jelen törvény által nem érintik.

16. §. Jelen törvény a jövő országgyűlés megnyitása napján lép életbe, s egyidejűleg az 1875-ik évi I. törvényekben foglalt törvény hatályát veszti.

Fest Lajos, az albizottság elnöke és Rohonyi Gyula előadó ma délután összeegyeztették az újonnan szövegezett javaslatot, hogy hitelesítés végett az albizottság holnap délután tartandó ülése elé terjeszthessék. A hitelesített szöveg aztán megküldetik a huszonegyes bizottságnak, mely azt március 21-én fogja tárgyalni.

Rohonyi Gyulának a zsűriszerű eljárásról be-terjesztett javaslatát és Seivák Imrénének a kuriai bíraskodást ismertető skizzét itt közöljük:

I.

A képviselőház bíraskodás.

(Itélő-fórum a képviselőház illetékes bizottsága vagy zsűrije.)

1. §. Összeférhetlenségi esetet bejelenthet bármely képviselő akár írásban a Ház elnökénél, akár élőszóval a Ház nyílt ülésén.

Ezenkívül joga van minden állampolgárnak bármely képviselő összeférhetlenségi esetét írásban a Ház elnökénél bejelenteni.

A bejelentő aláírása magán a bejelentésen közjegyzőileg hitelesítendő. A bejelentésen a bejelentő lakása is tüzetesen megjelölendő.

E kellekét nélkülözve bejelentést a Ház elnöke elutasítja s a Ház irattárában elhelyezi.

2. §. Összeférhetlenségi ügyekben a bíraskodást gyakorolják:

a) Az állandó összeférhetlenségi bizottság a törvénytervezet 1., 2., 3., 4., 6. és 7. §§ eseteiben.

b) A Ház elnöke által nyílt ülésen a 6. § szerinti kisorsolt 12 tagu ad hoc bizottság a törvénytervezet 5. §-ának eseteiben.

3. §. Az állandó összeférhetlenségi bizottság összehívása és eljárása a házszabályok 129—138. §§-ában van szabályozva.

Ha a törvényjavaslat 5. §-a alapján jelentetik be összeférhetlenségi esetet a bejelentés szintén az állandó összeférhetlenségi bizottságnak adatik ki.

E bizottság az esetet megvizsgálja, a feleket és tanukat kihallgatni s a bizonyítékokat összegyűjteni, esetleg beszerezni, egyzóval az ügyet ítéletbontatásra előkészíteni köteles.

Ez eljárás befejezése után a bizottság elnöke jelentést tesz a Ház elnökének az ad hoc bizottság kisorsolása és megalakítása végett.

4. §. Az állandó összeférhetlenségi bizottság elnöke tartozik a jelentés betérésétekor az előzetes eljárás befejezéséről úgy a bejelentőt (s ha többen volnának a két előnevezettet), valamint a bejelentett képviselőt nyomban írásban értesíteni azzal, hogy a kisorsolás és ügy tárgyalása a Ház elnöke által a Ház ülésén, a jelentés előterjesztésétől számított 8-ik ülésén lesz megjejtendő, mely napra felek megjelenhetnek, nyilatkozhatnak s bizonyítékaikat előterjeszthetik, a tanukat maguk előállíthatják.

5. §. A Ház elnöke a bizottság elnökének jelentését a legközelebbi ülésen a naprend előtt előterjeszti s egyuttal a bejelentést követő nyolcadik ülésre az ad hoc bizottság kisorsolását kintüzi.

6. §. A képviselőház megalakulása után a Ház elnöke az egész országgyűlési időszakra az igazolt képviselők sorából egy névlegyzéket állít össze a képviselőház minden partjából, mely hatvan képviselő nevével tartalmazza és a névlegyzéket a Háznak előterjeszti. A kisorsolásra kitűzött napon (ülésben) a névlegyzékbe foglalt képviselők közül a Ház elnöke az ad hoc bizottsággá alakítandó tizenkét képviselőnevet kisorsolja.

Ha a kisorsolt képviselők közül valamelyik nincs jelen, a sorsolás addig folytatandó, míg a tizenkét tag a jelenlévőkből kikerül.

7. §. A kisorsolt képviselő a megbízást elfogadni s abban eljárni köteles.

8. §. A kisorsolt bizottság tagjai a terem közepén az elnöki szék előtt állva, nyílt ülésben a következő esküt teszik le:

„En esküszöm, hogy az előttem tárgyalandó képviselői összeférhetlenségi ügyben, a törvényrendelet szerint, megbízatásom körében, részrehajlás és mellékes tekintetek nélkül járok el s a hozzám intézett kérdésekre meggyőződésem és lelkiismeretem szerint adandom szavazatomat. Isten engem úgy segéljen!”

9. §. Az eskü leféléte után az ad hoc bizottság a Ház elnöke által kijelölt tanácsteremben azonnal megalakul. Elnök az állandó összeférhetlenségi bizottság elnöke (vagy ennek helyettese) jegyzőjét saját tagjai közül titkos szavazással választja, ki szintén bír szavazattal.

A megalakult bizottság nyomban a bejelentés elbírálásához fog.

10. §. A kisorsolt bizottság egyik tagja sem vehet részt a bizottsági ülésben, azon képviselő elleni bejelentés tárgyalásánál (a), b) és c) pontok a Házszabályok 132. §-ából.)

d) aki a bejelentést tette vagy benyújtotta.

e) aki az állandó összeférhetlenségi bizottság tagja, az elnök kivételével.

11. §. Határozathozatalra 10 tag jelenléte szükséges.

12. §. A megalakult ad hoc bizottság az ülés-termet és a hozzátartozókat kijelölt helyiségeket mindaddig el nem hagyhatja, míg az ügy érdeme felett nem döntött.

Ezen idő alatt a bizottság senkivel sem érintkezhetik.

13. §. A tárgyalás a Ház tagjaira nézve nyilvános s arról jegyzőkönyv vezetendő.

14. §. A tárgyalás a bejelentés s a bejelentett képviselő esetleges írásbeli nyilatkozatának felolvasásával kezdődik.

Azután kihallgatandók a felek, ha jelen vannak. Ha a bizottság szükségesnek látja, kihallgathatja az előzetes eljárás során kihallgatott s a felek által előállított tanukat s azokat megesketik.

A bizottság elnöke erre előadja a tényállást s bemutatja a bizonyítékokat.

A bizonyítékok (tanuallomások, okmányok, szerződések) bármely bizottsági tag kérelmére felolvassandók.

A bizottság tagjai a felekhez bármikor, a tanukhoz pedig meghittetésük előtt kérdéseket intézhetnek.

15. §. A felek a tárgyalás során a bizonyítási eljárás befejezéséig új bizonyítékokat is terjeszthetnek elő. Új tanukra azonban nem hivatkozhatnak.

16. §. Ha a tényállás eléggé kiderített, a bizonyítási eljárás berekesztendő s következik az ügy eldöntése.

17. §. Az ítélettel eldöntendő tényállásra nézve az elnök íteltszi a következő kérdéseket:

a) Szerződési (vagy üzleti) viszonyban van-e a képviselő (vagy társulat) a kormányval?

b) Megállapítható-e a megvizsgált ügyben fennálló viszonyból a képviselő összeférhetlensége?

18. §. A íteltek kérdésekre a válasz egyszerű „igen”-nel, vagy „nem”-mel, írásban, titkos szavazat alakjával adandó meg.

19. §. A szavazatok az elnök által nyomban számbaveendő, az eredmény kihirdetendő és jegyzőkönyvbe iktatandó.

20. §. A szavazás eredménye alapján az ítélet az elnök által kihirdetetik s jegyzőkönyvbe foglaltatik.

21. §. Szavazatát minden bizottsági tag beadni köteles.

Az elnök csak a szavazatok megoszlása esetén élőszóval szavaz és szavazatát meg nem indokolja.

22. §. A meghozott ítélet a Háznak elnöke által bejelentendő s azt a Ház tudomásul veszi.

23. §. Az alaptalan vagy rosszhiszemű bejelentőt, a bejelentett képviselőt külön kérelmére, ha a bizottság a bejelentést elvetette, az állandó összeférhetlenségi bizottság pénzbüntetéssel sújthatja, mely leginkább 100 koronáig terjedhet.

E marasztaló ítélet az illetékes elsőfokú bíróság által a Ház elnökének megkeresésére, melyhez az ítélet másolatban csatolandó, végrehajtandó.

24. §. Ezen törvény (szabályzat) az összeférhetlenségi törvényvel egyidőben lép hatályba.

Budapest, 1901. február 6-ikán.

Tervezte:

Rohonyi Gyula,

országgyűlési képviselő.

II.

A kuriai bíraskodás.

(Itélő-fórum a kir. Kuria.)

I. Cím.

Általános határozatok.

1. §. Az országgyűlés tagjainak összeférhetlenségi ügyekben az országgyűlés mindkét házát megillető bíraskodás az összeférhetlenségről szóló törvény 5. és 6. §§-ában meghatározott esetekben és törvény hatályba lépésétől számított 8 évre a kir. Kuriaira ruháztaták s ezen idő lejártaul az összeférhetlenségi ügyekbeni bíraskodás az országgyűlést (képviseletet) illeti meg.

2. §. Minden összeférhetlenségi bejelentés az országgyűlési illető Házához s az onnan, ha a házszabályokban megállapított előzetes eljárás után a Kuria általi elbírálásra alkalmasnak találattik, az országgyűlési illető Háza által a Kuriahoz átítetik.

3. §. Az összeférhetlenségről szóló törvény egyéb eseteiben való bíraskodási joga az országgyűlésnek (képviseletnek) érintetlenül marad.

4. §. Azon esetekben, midőn az összeférhetlenségi bíraskodás tolyamán, a Kuria a bejelentés alaki kellekét hiánya miatt végleg visszautasította, vagy a bejelentők bejelentésüket visszavonták, vagy a Kuria az eljárást a feleknek meg nem jelenése miatt megszüntette: a képviselőház a bejelentést — az összeférhetlenségi törvény 5. és 6. §§-ában felsorolt okokból — eljárás tárgyává teheti. A Kuria határozatának kifüggesztésétől számított 15 nap alatt azonban az alábbi §§-ok szabályainak megtartása mellett a korábbi bejelentésben megjelölt ok alapján bármely jogosult választást kérheti az összeférhetlenségi kimondásért. E kérvényt úgy tekintik, mint a korábbi bejelentés fenntartása s a fölött e törvény értelmében a Kuria határoz.

A 15 nap lejártával, vagy ha az új kérvény is alaki okokból elutasított, vagy a kérvényezők ezt visszavonták, vagy a Kuria az eljárást a feleknek meg nem jelenése miatt megszüntette: a korábban tett bejelentés nem létezőnek tekintetik; a mi nem zárja ki azt, hogy az országgyűlés illető tagja ellen más egyén ugyanezen vagy más okokból az országgyűlés illető Házánál újabb bejelentést teheszen.

5. §. Ha a Kuria a bejelentésben foglalt valamely összeférhetlenségi ok felett a bíraskodást hatáskörébe nem tartozónak mondotta ki: az ily összeférhetlenségi ok feletti bíraskodást az országgyűlés illető Háza gyakorolja.

6. §. Ha valamely összeférhetlenségi bejelentés ügyében a Kuria érdemileg döntött, az ügy az országgyűlési illető háza által további eljárás tárgyává nem tehető.

Amennyiben a Kuria az előtte lefolyt összeférhetlenségi eljárásban valamely tény bebizonyított voltát ítélettel megállapította: az ily megállapítás az országgyűlési illető háza előtti eljárásban ellenbizonyítás tárgyává nem tehető.

II. Cím.

A Kuria előtti eljárás.

ELSŐ FEJEZET.

A bíróság alakítása.

Az 1899-ik évi XV-ik törvényeknek idevonatkozó 14—19-ik §§-ai lényegtelen eltéréssel alkalmazhatók. Önkényt értetik, hogy ahol a Kuria bir. tv. „kérvényt” emlit: itt annak helyébe „bejelentés” s a kérvényezők helyébe a „bejelentő” lép. Ezen nomenklatura következtésen végig vive — az eljárás egész menetére — tehát az összes következő §§-okba alkalmazandó.

MÁSODIK FEJEZET.

A kérvény kellekei.

Az 1899-ik évi XV. törvényeknek idevonatkozó 20—29. §§-ainak recipálása attól függ, hogy a bejelentés kellekei a házszabályokban lesznek-e körülírva.

Nézetem szerint a dolog természetének a Ház autonóm jogának megfelelően eljárás az lesz, hogy a bejelentés minden körülmények között a képviselőházhoz nyújtassék be, tehát a bejelentés kellekei is a házszabályokban irassanak körül. Ehhez képest aztán a Ház (illetőleg speciális bizottsága) a bejelentést előlegesen megbírála s a aztán — szem előtt tartva a biurkációt — ha a bejelentés érdek inkompatibilitás címén azzot be, azt minden esetben átteendő a Kuriahoz.

HARMADIK FEJEZET.

A bejelentésnek előleges megvizsgálása a kuriai bir. tv. törvény 30—33. §§-ai lényegükben alkalmazandók.

NEGYEDIK FEJEZET.

A felek és meghatalmazottjaik.

Az összeférhetlenségi eljárásban feleknek tekintendők: a) bejelentő (lé), b) az illető képviselő, aki ellen a bejelentés tetettet.

Mindkét félnek jogában áll magát meghatalmazott által képviseltetni.

Ennek szem előtt tartásával a kuriai bir. tv. 34—39. §§-ai a választók közreműködésének és ellenkérvény beadásának kizárásával — tehát csakis így redukálva — alkalmazhatók.

ÖTÖDIK FEJEZET.

A bírői határozatok kézbesítése és közzététele.

A kuriai bir. tv. 40—42. §§-ai lényegtelen módosításokkal alkalmazandók.

HATODIK FEJEZET.

Az eljárásra vonatkozó általános határozatok.

Az e fejezetben foglalt általános határozatok (43—60. §§-ok) közül elvi tekintetben a legfontosabb a 43. §, mely a büntető eljárást segédjognak minősíti — kimondván, hogy „a Kuria előtti eljárásban, — amennyiben jelen törvény nem rendelkezik — a büntető eljárás szabályai oly módosításokkal alkalmazandók, hogy azok a jelen törvényben foglalt eljárási elvvelkkel és rendelkezésekkel összhangban legyenek.”

Az előbbi gyakorlati subsidiárius jogként a polgári perrendtartás szabályait fogadta el; — a választások érvénye feletti bíraskodás hatályossága tekintetében azonban a törvényhozás tovább kíván menni s a szigorubb bünt. perrend alkalmazását mondta ki elvben.

A kérdés itt tehát az, hogy az érdekeltségi összeférhetlenségi ügyekben szükséges van-e ily szigorú eljárásra in subsidium?

Az erre adandó feleletnél vizsgálnunk kell először az eljárás célját politikai és jogi tekintetben. A politikai végeül itt is azon nagy közérdek, hogy az

országgyűlés tagjai, midőn törvényhozói és kormányellenőrzői tisztüket teljesítik, a működésükben a magán (társad.) életben elfoglalt állásuk tekintetét, magánérdeki követelményei által ne feszélyeztessék, ezeket a közérdek rovására ne érvényesítsék s képviselői állásukat másra, mint csak a közérdek javára ki ne használják s magánhelyzetük tekintetét őket ellenőrző kötelességük teljesítésében ne korlátozzák s viszont ezek révén a végrehajtó hatalom rájuk illetéktelen nyomást, velük szemben magancélokot szolgáló kedvezéseket ne gyakorolhasson; szóval, hogy az országgyűlés tagjai csakis a nemzet egyetemes érdekeit szolgálják, de ez aztán kormányi pressziótól mentesen és kötelesség teljesítése ne hamisítassék meg, ne homályosítás-sal el mellékszempontok által. E végből tehát lényegileg azonos azzal, melyet a tiszta választás követ. Különben a közös momentumon túl a következő különbségek jelentkeznek: Mig egy országos képviselőválasztás oly nagy közjogi aktus, mely a választóknak egy nagy körét érdekli, tehát az ezt érvénytelenítő aktus a törvénytelen választásban részt vett sok választó, legtöbb esetben ezek többsége joggyakorlatának eredményét érinti: addig az összeférhetlenségi kérdés nem a választókerület és a képviselő, hanem a bejelentő fél és az országgyűlés illető tagja között iolyik le, annak megállapítása végett hogy a törvényhozás e tagja tényleg inkompatibilis helyzetbe jutott-e? S e kérdés — még ha igenlően oldatot is meg — nem vonja eo ipso maga után a törvényhozói minőség megszűnését, csak alternatív kényszer elé állítja az illetőt, hogy törvényhozói vagy inkompatibilis magánállása között válasszon. E cél pedig elérhető a büntető eljárás kényszereszközei nélkül is. Ezért is én kisegítő jogul megtelelőbbnek vélem a polgári perrendtartást. Ha aztan ezen eszme felett a döntés megtörtént: lesznek a kuriai bírásokodási törvény illető szakaszai megfelelő átdoigozás mellett alkalmazandók, a 43. §-tól az 59. §-ig bezárólag.

HETEDIK FEJEZET.

Eljárás az illető hozataldij vagy a bizonyítási eljárás elrendeléség.

A k. b. törvény 60—78. §§-alényegtelen módosításokkal alkalmazhatók.

NYOLCADIK FEJEZET.

Bizonyítási eljárás.

A 78—94. §§-ok alkalmazhatók ellenben 95—100—106. és 111. §§-ok, melyek inkább a büntető eljárás természetének felelnek meg, a polgári perrendszabályainak alapjául vételénél dolgozandók át.

KILENCEDIK FEJEZET.

Tárgyalás a bizonyítási eljárás befejezése után.

Valamint a

TIZEDIK FEJEZET.

Ítélet

tekintetében — a már kifejtettek figyelembevételével — jelsül tehát a 122. és 123. §-ok büntető természetű rendelkezéseinek mellőzésével alkalmazhatók,

A TIZENEGYEDIK FEJEZET

a költségek

tekintetében rendelkezik. E rendelkezések azonban összeférhetetlen ügyekben a bejelentő fél ellen csakis a bejelentés bebizonyult alopaltansága esetén, az illető országgyűlési tag ellen pedig akkor állapítandók meg, ha összeférhetlensége ítéletileg kimondottat, vagy képviselői állásáról az ítélet meghozatala előtt lemond. Budapest, 1901. március 9.

Benyújtja: Dr. Szivák Imre, országgyűlési képviselő.

A javaslatnak a főrendekre való kiterjesztése ügyében a következő sugalmazott közlemény jelent meg.

Az érdek-összeférhetlenségeknek a főrendházra való kiterjesztése ügyében a főrendek körében megindult mozgalomról a sajtó egy részében téves közlemények láttak napvilágot. Tény az, hogy az összeférhetlenségi törvény revíziója a főrendek figyelmét is magára vonja, úgy magánál a dolog érdeménél fogva, mint különösen abban a vonatkozásban, hogy kívánatos-e a törvénynek a főrendekre való kiterjesztése. Tekintettel arra, hogy a képviselők összeférhetlenségének ügyét nem csupán a képviselők politikai függetlenségének közjogi címén, hanem erkölcsi okokból is sürgeti a közvélemény, a főrendek közül többen — és élükön különösen gróf Csáky Albin a főrendház elnöke — behatón foglalkoznak azzal a kérdéssel, milyen módon és milyen mértékben lenne az érdek-összeférhetlenség a főrendekre is kiterjeszhető. A nézetek az említett körökben abban kulminálnak, hogy a törvényhozási kezdeményezésnek erre néve magától a főrendiházról kellene kiindulnia. S a tájékoztatók, amelyeket gróf Csáky Albin a főrendek körében beszerez, arra vonatkoznak, hogy a főrendház sajátlagos rendeltetéséhez képest milyen mértékben történhetné a kiterjesztés, milyen módja az eljárásnak lépjen a főrendekre néve életbe és mily alakban történjék főrendi részről e célból a kezdeményezés.

Erre a közleményre csupán annyi a meg-

jegyzésünk, hogy mi a főrendekre való kiterjesztést feltételül kívánjuk. Ha a főrendek ezt maguk akarják kezdeményezni, ez ellen semmi észrevételünk nem lehet.

KÜLFÖLD.

Bajorország ünnepele.

Budapest, március 11.

Luitpold bajor régens-herceg holnap ünnepli 80-ik születésnapját, s vele ünnepele a halás Bajorország, mely II. Lajos király elméjének elborulása és tragikus halála óta, több mint tizenegyet éven át az ő bölcs kormánykodása alatt a zavartalan béke és folytonos fejlődés áldásait élvezte. Luitpold herceg, I. Lajos bajor király fia, nemcsak mint böles uralkodó, hanem mint vitéz katona is szerepel nemzete történetében. A bajor hadsereggel 1866-ban is és a német-francia háboruban is mindenütt ott volt, ahol a csaták véres rózsái nyitlakt. Az 1866-iki háboruban Luitpold herceg a mi oldalunkon harcolt; szoros rokoni kötelékek fűzik őt uralkodóházunkhoz. Első fia, Lajos herceg, Mária Terézia főhercegnőt, második fia, Lipót herceg, Gizella főhercegnőt, királyunk leányát vette nőül, unokája, Ausztria bajor királyi hercegnő, Lipótnak és Gizellának másodszültött leánya pedig Agost József főhercegnék, József főherceg fiának a neje. Királyunk személyesen vesz részt Münchenben a szeretett régens-herceg, igazlelkű jóbarát és kedves rokon ünneplésében.

München, március 11.

Tegnap délelőtt Bajorország valamennyi nagyobb városának polgármesterei tisztelegtek a régens-hercegnél. A tisztelegés után nagy reggeli volt, amelyen a királyi család és valamennyi polgármester megjelent. Délután a régens-herceg a főnteremben 2000 müncheni iskolágyermeket fogadott, akik gyermekszindarabot adtak elő ez alkalommal. Este a főiskolák ifjúsága fáklásmenetet rendezett.

München, március 11.

Vilmos császár a következő táviratot intézte Luitpold régens-herceghez:

Legnagyobb sajnálatomra nem lehetek ott azon az ünnepnapon, amelyen életednek 80-ik évét betöltöd. Erzem, hogy legbensőbb gondolataimmal lélekben közel vagyok hozzád. Legidősebb fiam fog engem helyettesíteni. O majd megmondja, hogy mily benső örömmel képelem magam elé ezen a napon a te erőteljes alakodat, hogyan kívánok üdvöt a hü bajor néppel, sőt egész Németországgal együtt annak a fejedelemmel és hősnek, akiben isten jósága Nagy Vilmos császárnak egyik kiváló bajtársát tartotta meg számunkra. Tartsa meg számunkra még soká bámulatraméltó irissességében és erejében. Vilmos.

Luitpold régens-herceg erre a következő távirattal válaszolt:

Éppen Nymphenburgba tett sétakoosizásról tértem vissza, mikor megkaptam kedves táviratotod, amelynek tartalma mélyen megraghat. Legőszintébb köszönetet mondok neleg, hízegző szavaiért. Ámbár mély sajnálattal tölt el, hogy az az utalatos incidens meghiusította azt a szándékodat, hogy születésem napjának ünnepét fényessé teszed megjelenéseddal, mégis örülök, hogy elhatározad, hogy képviselőül ide küldöd szeretett fiadat, a trónörökösöt, akit a legszivebb fogadtatásról biztosíthatok. Hízegem és remélem, hogy kedvező híreket hallok tőle hogyléteodről. Luitpold.

München, március 11.

A regensherceg holnapi 80-ik születésnapja alkalmából a város díszítését ma délig jóformán befejezték. A főnteremben az összes házak gazdagon fel vannak díszítve zászlókkal, füzérekkel és jelvényekkel. A regensherceg déiben először a diplomáciai kart fogadta, mely alkalommal a nuncius mondott beszédet. A regensherceg meleg köszönetet mondott és aztán az egyes diplomáttakkal beszélgetett s e közben gróf Zichy osztrák-magyar követ előtt örömeinek adott kifejezést, hogy holnap Ferenc József császárt és királyt viszonlathatja. Azután a regensherceg a bajor országgyűlés két házának elnökségeit és a legtöbb udvari méltóságokat fogadta.

München, március 11.

A lapok egytől-egyig Ferenc József királyról, Bajorország őszinte barátjáról vezérekkeznak és dicsőítik benne a legalkotmányosabb uralkodót. A város izlésesen van díszítve és a lakosság lelkesedése nem ismer határt. Mikor a diplomáciai kar tisztelegte a palotában, a regensherceg a porosz követ előtt kifejezte mély megbotráncozását a Vilmos császár ellen elkövetett merénylet felett.

Bécs, március 11.

A Wiener Abendpost Luitpold bajor régens-herceg nyolevanadik születésnapjáról irván, kiemeli a bajor és általában a német művészet, tudomány és ipar terén szerzett érdemeit és azt mondja:

Az osztrák-magyar monarchia valamennyi népének a némes fejedelem iránt láplál jókívánságai kísérik uralkodónkat a müncheni ünnepre, amely ünnepe lesz a régensnek és az egész nemzetnek. A nevezett lap végül azt a reményt fejezi ki, hogy a nekünk oly kedves szomszéd ország még soká fog részesülni annak a kormányzatnak az áldásaiban, amelynek a legfőbb célja a nép boldogsága és jóléte.

Bécs, március 11.

A bécsi képzőművészeti társulat szerencsekívánó és hódoló feliratot intézett Luitpold régens-herceghez, amelyben örök hálájáról biztosítja a régens-herceget a társulat iránt tanusított érdeklődéséért és szerencsét kíván neki.

Bécs, március 11.

A bajor egyesület élén gróf Moy bajor követ-ségi tanácsossal a bajor régensherceg 80-ik születésnapja alkalmából ma este ünnepi lakomát rendezett, amelyen jelen volt gróf Rhomburg német követségi tanácsos gróf Rex szász követ, a német nagykövetség személyzete és még sokan. Gróf Moy rendkívülieg meleganug tóztban éltette Ferenc József királyt, mint a régensherceg barátját. A tóztót nagy lelkesedéssel fogadták. Az egyesület elnöke a regensherceget köszöntötte fel.

HIREK.

Budapest, március 11.

— BUDAPESTI NAPLO. Március 15-én

uj előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tiszteit olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A londoni koronázás. VII. Edvárd angol király megkoronázását londoni jelentés szerint június 20-ikára tűzték ki. Királyunkat egy főherceg fogja az ünnepségen képviselni.

— Vilma királyné ellen. A Berliner Lokalanzeiger bukareszti levelezője azt táviratozza, hogy a hági rendőrség megkereste a jassy-i rendőrséget, hogy tartson szemmel két ott tartózkodó egyént, akik merényletet terveznek Vitma királynő ellen. A rendőrség intézkedését különben Berlinben csak valamely rémhír folytán keletkezett túlzott óvintézkedésnek tekintik.

— Tolstoj leánya Budapest. A világhírű orosz író Tolstoj Leó egyetlen leánya, Tatjana, nászutjában meglátogatta Budapestet is. A grófnő három napot töltött Budapestben, ahol dr. Schmidt Jenő kaulauzolta.

— Az eltűnt fejedelemasszony. A monacoi hercegi pár tegnapelőtt valói készült, tegnap azonban már ujból lemondott az elhatározásáról. Ez a szeszélyes játék hetek óta tart s a fejedelmi családok belső ügyei iránt érdeklődők sehogy sem tudnak eligazodni a dologon. Eddigél csak annyi a kétségbevonhatlan igazság, hogy a hercegnék nagy öröme telik egy Izidor de Laza nevű portugál zeneszerző látásában. Ez a körülmény indította meg az elválasztásról szóló híreket, melyeket könnyű volt megtámogatni, mert a monacoi fejedelem sokáig távol volt otthonától s tudományos utazásai által tökéletesítette ismereteit. A válásról szóló híreket néhány nappal ezelőtt megcáfolták és a hercegné Párisból visszautazott a rezidenciába. Ma azonban azt jelentik Nizzából, hogy a herceg megérkezése előtt huszonegy órával eltűnt a fejedelmi kastélyból. De Laza a fejedelmi asszony távozását után szintén elhagyta a kastélyt, amit némi rosszakarlatl ugy lehetne mondani, hogy a hercegné elszakított a zenészszel.

— A cár mint békeközvetítő. A fiatal szerb király ugy látszik az anyjával szemben akarja jóvá tenni azt, amit az apja ellen vétett. A cárhoz ugyanis Sándor király azzal a kéressel fordult, hogy békítse ki őt az édes anyjával. A cár vállalkozott a békeközvetítő szerepére s párisi nagykövetét azzal az utasítással küldte Biarritzba, hogy Natáliát a Belgrádba való visszatérésre rábírja. A cár nevében eljáró nagykövet intervenciójának eredménye az, hogy Natália, mielőtt Belgrádba menne, előbb Pétervárra akar utazni, hogy a cár előtt tisztázza a zavaros családi helyzetet, mely aligha lesz bekéesebb és harmonikusabb az által, ha két királynő fog uralkodni Belgrádban. Miklós cár megüzente, hogy szivesen látja Natáliát mint vendéget.

— Sárosi Fiumében. Az éjszaka Fiumében sűrű sár-eső esett. A tengerészeti akadémiára igazgatója

edényben felfogott meglehetősen mennyiségű sáros esőt és felkúldötte a budapesti meteorológiai intézetbe vegyelemzés céljából.

— Van de Velde a nő ruháról. Egy nagy bécsi terem tele pazar toalettekben pompázó hölgyekkel s szemben a díszes közönséggel a felolvasó asztalnál a női ruha reformjáról felolvas Van de Velde, a híres holland festő. Es a pazar toalettek ellenére a legnagyobb egyszerűséget hirdeti az alig harmincöt esztendő művész, aki a vonalak erejét próbálja ki ezerféle műtárgyon. Nincs hatalmasabb valami az egyéniségnél s azért a női ruhát is úgy kell szerinte megválasztani, hogy simuljon és ritmikus harmóniában legyen a természettel, ami által megint csak a vonalak jutnak diadalra. Rendkívül szereti a harmóniát és azért az ő festő-szemének győtrelem, amikor a mai női ruhák egyik hangulatból a másikba ragadják. Azt tanácsolja a nőknek, hogy törekedjenek a ritmikus harmóniára és mindenekelőtt a legmagasabb tökéletességre, az — *uniformiera*. Egyformán öltözzék nők: ez az ő ideálja. Emlékszik egy gyászoló gyülekezetre, amikor Viktória királynő halt meg. Rendkívüli hatással volt rá a csupa fekete ruhás asszony és felejtetetlen kép volt neki egy csapat szerzetes. Mindenütt csak fekete és fehér, nincs ennél szebb. Még a színekben is egység legyen. Neki az egyszerűség, a szimmetria kell és az egészség. A máját semmi se nyomorítsa, s természetesen a gyomrot sem. Szép és hasznos legyen a ruha. S ha minden asszony ugyanazt a szép és egyszerű ruhát fogadná el, az lenne a — *jobb jövő*. Mert akkor vége lenne a feltűnő toalettek vetélkedésének, nem mondhatnák egyre-másra:

— Ez, vagy az, ennek, vagy annak jobban illik, mint emez, vagy amaz!...

Akkor az emberek erkölcsösebbek és jobbak lennének... Így, ilyen érdekesen olvasott fel Van de Velde, a hírneves hollandi festő, s a pazarul öltözött bécsi dámák nagy érdeklődéssel hallgatták. Sokat tapsoltak is neki, mosolyogtak is rá, miközben ünnepezték és különösen sajnálták, hogy nem mutathatta be a feleségén az új ideális toalettet, amint jelezték. De Van de Velde otthon maradt, nem ment el Bécsbe, ahol még sokáig nem járnak majd a hölgyek uniformisban, ha tapsoltak is az érdekes felolvasásnak...

— Lakoma a Nemzeti Kaszinóban. Gróf Zichy Jenő tegnap este a Nemzeti Kaszinó lejár termében Henry René és neje tiszteletére lakomát rendezett, amelyre hivatalosok voltak gróf Andrássy Tivadar és neje, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya és neje, gróf Zichy János, gróf Zichy Aladár, gróf Zselénszky Róbert nejeikkel, gróf Eszterházy Miklós Mór, gróf Zichy Manó, Riffault francia főkonzul, Ugron Gábor, Hock János és Szikszay Ferenc. Az az előkelő társaságban nagy elismeréssel emlékeztek meg a Nemzeti Szalon nagybecsű kiállításáról és úgy Henry René valamint Riffault főkonzul támogatották honfitársaiknak és a francia művészeknek nagy érdeklődését és rokonszenvét a nagyjelentőségű művészeti mozgalom iránt. A vendégek a Kaszinóból a Park-Klubba mentek. Gróf Zichy Jenő külföldi vendégeit holnap kiviszi fehérmegyei birtokára, hogy bemutassa vendégszerető házában a franciáknak a magyar vidéket is. A hazafias és kulturális célok érdekében fáradhatatlan munkálkodó gróf különben, mint értesülünk, rózsaujai muzeumának tavaszi megnyitó ünnepségére személyesen szándékozik Budapestre hozni mindazokat a mestereket, akik a Nemzeti Szalon kiállítására jövetelüket bejelentették, de akiknek látogatása elmaradt.

— Egy főnöknő ünnepe. Lélekemelő ünnepély folyt le vasárnap délelőtt a budapesti tud. egyetemi klinikákon abból az alkalomból, hogy a király *Neubauer* Vincenzót a budapesti klinikákon alkalmazott irtalmas testvérek főnöknőjét hosszas és hű szolgálatainak elismerésül az arany érdemkeresztet tüntette ki. Az érdemkereszt ünnepélyes átadása alkalmából a klinika diszteremben megjelentek dr. *Kisfaludy* A. Béla az egyetem rektora, *Békay* Árpád orvoskari, *Breznay* Béla és *Gross* egyetemi orvostanár, *Kanovics* Béla apát, a kultuszminisztérium részéről *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos, dr. *Tóth* Lajos osztálytanácsos, dr. *Göbcsa* László min. titkár, *Csejke* Győző igazgató, *Schätz* számtanácsos, *Deák* igazgató, *Békay* Árpád dékán üdvözölte az egybegyűlteket, felkérve a rektort, hogy adja át az érdemkeresztet az ünneplőnek. Erre *Neubauer* főnöknő a vezetése alatt álló irtalmas nővendékektől kísérv a diszteremben megjelent. A rektor szép beszéd kíséretében elhárította a keresztet az ünneplő mellé. Végül *Kéti* Károly tanár. mint a klinikai bizottság elnöke, üdvözölte a főnöknőt.

— A munkátlank köszönete. Gróf Szapáry Pál tudvalevőleg felkarolta a munkátlank ügyét s miután

értekezleteken elnökölt, tegnap küldöttséget vezetett *Szell* Kálmán miniszterelnökhez. Ma a munkátlank kisiparosok felkeresték gróf Szapáry Pált és megköszönték fáradozását, s azt a jóindulatot, amellyel ügyük iránt viselkedett. Szapáry megígérte, hogy ezután is teljes erejével támogatni fogja őket.

— Kullmann Lajos temetése. Ma délután temették *Kullmann* Lajos székesfővárosi tanácsost, a katonai és illetégségi ügyosztály vezetőjét, nagyszámú, előkelő közönség részvétele mellett. A kerepesi-úti temető halottas házában a ravatalt koszorú halmozták el, amelyek közt ott volt a székesfővárosi tanács, több ügyosztályé, s az előkelő ismerősöké. Összesen huszonhat pompás koszorú érkezett. A megjelentek közt ott voltak: *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármester, az összes tanácsosok, előjárók és számos bizottsági tag, ott voltak továbbá: *Sipőcz* László árvászeki elnök, dr. *Schermann* Adolf tisztii orvos, *Müller* Kálmán udvari tanácsos, kórházi igazgató, *Toldy* László főlevéltáros, dr. *Hlasky* József, fűrdőigazgató, *Verédy* Károly királyi tanfelügyelő, *Paloczay* Antal, *Prém* József, *Masszának* Jenő kir. táblai bíró, megjelentek a közöshadsereg tisztikarából: *Bock* és *Hartmann* alezredek, *Herdlitska* lovag őrnagy, *Vargha* kapitány, a honvédségtől: *Mattyasovszky* őrnagy, *Martinovszky* törzserős, *Hülke* százados. Testületileg jelentek meg a budapesti könyvkötő-, keztüsz- stb. ipartestület tagjai, amelynek a megboldogult egykor iparhatóságai biztosa volt. A gyászszertartást *Horváth* Sándor budapesti evangélikus lelkész végezte, szép beszédben méltatva az elhunyt érdemeit; aztán a sirhoz szállította a hatlovas gyászkocsi a halottat. *Kullmann* Lajos sírja a Deák Ferenc mauzóleuma közvetlen közelében levő, unjonnan nyitott parcellában van, Szabó Károly sírja mellett.

— Házasság. *Gross* Béla fővárosi gyáros eljegyezte *Schlichter* Emma kisasszonyt Meránban.

Schlesinger Gyula, a sziszeki szövetkezeti társaság hivatalnok, jegyét váltott *Weisz* Ilonka kisasszonnyal, özvegy *Weisz* J. Károlyné leányával.

Spitzer Jenő, a terézvárosi korona takarékpénztár tisztviselője tegnap vette oltár elé *Stern* Etelkát, *Stern* Adolf kereskedő leányát. Mint násznagyok *Ponger* Fülöp és *Mosánszky* igazgatók szerepeltek.

— A börtönőr levele. *Fark* Miklós volt aradi börtönőr új év táján megszorult pénz dolgában, s utóljára is a legnagyobb urhoz fordult segítségért. Szép írással ahogy tellett tőle, ezt írta címül:

Felséges
Első *Ferenc* József, Ausztria császára, Magyarország apostoli királya stb. legkegyelmesebb uramnak,

Bécsben.

Fark Miklós, aradi lakos, volt börtönőr

kegyelmi kérvénye

az új év alkalmával esedezik némi segítség iránt.

A börtönőr a levelében elmondja, hogy negyven év óta vigyáz a rabokra s tizenkét korona nyugdíjból tengeti az életét, miután vitéz katonához s hű alattvalóhoz illően szolgált a királynak. Kívánom, — így végződik a kérvény, — hogy az Isten tartsa, éltesse legkegyelmesebb urunkat, ő felségét a lehető leghosszabb emberi kor eléréseig; ő felségét a megboldogult királynéknak és felséges *Rudolf* trónörökös halála okozta szomorú napokért Isten nyugtassa és adjon neki virulót, boldog napokat.

A felségkérvénynek nem volt hatása. A kabinetiroda minden megjegyzés és elintézés nélkül áttette a belügyminiszterhez, az pedig intézkedés végett leküldte Arad városához.

— A klinikáról. A budapesti orvoskari tanári testület tegnap tartott ülését dr. *Dapsy* Viktor első és dr. *Borsosy* Károlyt második asszisztensévé választotta meg a *Réczey* tanár vezetése alatt álló 2-ik számú sebészeti klinikán.

— Niel marsal özvegye. *Párisból* jelentik, hogy *Niel* tábornagnak, a solferinói hősnak özvegye ott meghalt. Több mint harminc esztendővel élte túl az urát, aki még 1869-ben halt meg a francia-német háború kitörése előtt, s nem fejezhette be a hadsereg újjászervezését, amivel III. *Napoleon* megbízta. Özvegye koporsóját bizonyos, hogy elhalmozták majd azokkal a szép nagy sárga rózsákkal, amelyeket ő róla neveztek el.

— Az öngyilkos főorvos. Dr. *Batizi* Endre máramarosi nyugalmazott főorvos, aki tegnapelőtt megmérgezte magát *Esterházy*-utcai lakásán, tegnap este szállították el az orvostani intézetből. Az öngyilkos főorvos fiómbátását a család kérelmére mellőzték. Dr. *Batizi* Endrét Budapestről Máramarosra szállítják és ott helyezik örök nyugalomra.

— A házfelügyelők prése. A budapesti házfelügyelők egyesületének kétségkívül vannak eszméi. Ezek az eszmék állandóan egy cél szolgálatában állanak s bámulatreméltó erélyvel védelmezik a házfelügyelők érdekeit és ugynevezett jogait, ami nagyon szép dolog a házfelügyelők egyesületétől. Csakhogy a házfelügyelők egy idő óta nem azért vannak a világon, hogy a házra ügyeljenek föl, hanem csupán csak arra, hogy a jogaikra s érdekeikre ügyeljenek, ami pedig nem nagyon szép dolog abban a városban, ahol amugy is abnormisan nagy terhekkel vannak megrakva a lakók. A házfelügyelők jövedelmek maholnap fölréne egy váradi kanonok jövedelmeivel s hogy ez mihamarabb csakugyan így legyen, a gondos egyesület a következő nyilatkozatban árulja el újabb törekvéseit:

Nyilatkozat. Téves információ folytán több lap azt a hírt hozta tegnap, mintha mi a tanácsotól annak kimondását kértük volna, hogy a téli hónapokban öt-hat óra között is szedhesünk kapupénzt. Ez nem áll. Mi egyszerűen annak kimondását kértük, hogy a kapupénz nem fizetés kedezményében csak a ház lakói és hozzártozói részesülhessenek. Ezzel csak azt akartuk elérni, hogy a péklegények, tejárusok és újsághordók ne háborgathassanak ily korán bennünket. E kivánságunk annál is inkább jogos, mert hisz ez időben még senkinek sem kellene e cikkeket, minthogy akkor még mindenki alszik, csak a betörők és tolvajok nem, kik szabadon járhatnak majd ki és be, lophatnak szabadon, hisz a rendőrség is helyesíti és a tanács is pártolja! De remélem, hogy a közgyűlés más nézetet lesz. Kiváló tisztelettel *Rákóczi* Károly, elnök.

A házfelügyelők tehát nem szeretik, ha rögöl öt óra után zavarják őket az újsághordók és a tejárusok. Azonfelül félnek a reggeli órákban járó-kelő rablótól, akiket a rendőrség is pártol. Mindez nagyon kedvesen hangzik így s a humanitás örve alatt bizonyára sokaknak szívébe sikerül vele bejuttatni azt az óhaját, hogy szegény házfelügyelők urak, reggel öt óra után hadd szundikáljanak. Mi azonban tagadjuk, hogy ezek az emberek rászorulóknak erre a gyöngédségre s tagadjuk, hogy joguk volna ahhoz, hogy egy nagy világvárosban egy órával késleltessék a forgalom megindulását s adót vessenek ki a pékre, a tejárusokra s az újsághordóira. Az az egy liter tej, melyet reggel jókor kihordanak, tízenegyházra kerül ma, ehhez járulna még a kapupénz s így egy liter tej huszonegy krajcárba, öt kiló meg husz krajcárba kerülne a fogyasztóknak. Ez a kivánsága a házfelügyelőknek egyszerűen teljesíthetetlen s kell, hogy visszautsítsa a főváros lakossága, mely kapupénzek, padlásépítések, mosókonyhapénzek, vice-pénzek, szárítókötél-pénzek, negyed-pénzek, vízvezeték-pénzek s az isten jobban tudja, miféle pénzek által amugy is egy meg van terhelve, hogy nem jut patikaszerre, már azoknak, akik óráig állván a kapuk előtt éjszakánként, a házfelügyelők egyöntetűen szabályozott eljárása, valamint a házfelügyelők egyesületének egyéb dicséretes működése folytán alaposan megbetegszenek.

— Az új országház berendezése. Az új országházban nagy arányokban folyik a munka. Miután az építészeti rész teljes készen van, jelenleg a belső berendezés munkálatain dolgoznak. Most rendezik be a fűtő, világító és szellőztető készülékeket. A költözködés a régi országházból a jövő tavaszon megtörténik. A költözködés nem lesz nehéz, mivel semmiféle butort nem visznek át, mindössze csak az irattart és a könyvtart szállítják át az új helyiségbe. Az ünnepélyes fölvátás és megnyitás alkalmasint 1902. szeptember havában lesz.

— A szocialista pártvezetőség a főkapitánynál. A budapesti szocialista pártvezetőség ma testületileg megjelent *Rudnay* Béla főkapitánynál. A főkapitány azért idézte be a vezetőséget, mert a *Népszava* azzal vádolja a rendőrséget, hogy a pártvezetőség ógára alatt tüntetésre bujtogatja a munkanélkülieket. A főkapitány tiltakozott a *Népszava* eme vádja ellen és követelte, hogy nevezék meg az agent-provokatórködő rendőri közeget. A szocialisták nem nevezték meg a főbujtót, mire a főkapitány nyolc napi időt adott nekik a tettes megnevezésére. Ha ez idő alatt sem felelnek meg a főkapitány felhívásának, sajtópört indít a rendőrség a *Népszava* ellen.

— Halálözön. *Véghő* Gellért, a belényesi kerület volt országgyűlési képviselője, a biharmegyei szabadelvű pártnak előkelő vezérlelője, hetvenegy éves korában meghalt Nagyváradon. *Véghő* a 48-as szabadságharcban honvédsízt volt, s egy ütközetben annyira kiütött, hogy Bem homlokán esőköla.

O-gyallai *Szabó* Agostonné, *Thuróczy* Erzsébet, tegnap huszonhat éves korában meghalt. A megboldogultban *Szabó* Agoston fővárosi tanító nejét gyászolja.

Torkos József bősárkányi plébános tegnap 73 éves korában tüdőgyulladásban meghalt.

Szájpadlás nélküli fogak.

Főlislegessé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Jótállás.

Wellner Gyula

szocialista a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, Andrássy-út 38. szám.

— A budapesti orvosok és a tisztviselők ügye.
A Budapesti Orvosok Szövetsége azért, mert a tisztviselők betegsegélyző egyesületébe magas állású tisztviselők is beléptek, tudvalegleg mozgalmat indítottak ennek az egyesületnek az orvosi testülete ellen. A tisztviselők — bár orvosaiak két budai orvos kivételével teljesítik hivatásukat, igazgatósági ülésükön olyan határozatot hoztak, hogy a békés kiegyenlítés útját ők is helyesnek vélik s e végből hat tagu bizottságot küldöttek ki, akik a szövetség vezetésével a cenzus tárgyában értekezni fognak. A felmerült ellentétek valószínűleg a legrövidebb időn belül megszűnnek.

— Hegyvenyolcos honvédek gyűlése. Az 1848—49-es honvédegyetlek központi bizottsága ma délután báró Podmaniczky Frigyes előlete alatt ülést tartott. A napirend előtt Miklós Zsigmond főjegyző lelkes szavakkal fejezte ki a honvédegyesület határtalan szeretetét és tiszteletét elnökük, báró Podmaniczky Frigyes iránt, abból az alkalomból, hogy 14-én őt az ország a közpályán eltöltött ötven éves buzgó működéséért ünnepleni készül. Báró Podmaniczky Frigyes meghatározott mondott köszönetet a vén bajtársak ragaszkodásáért és szeretetéért. Semmire sem büszke, egész életében — mondotta — csak azokra az időkre, amikor hazája szabadságának érdekében együtt küzdött a csekély számban most is környező bajtársakkal. Midőn odaadó ragaszkodásukért köszönetet mond, biztosítja az egyesületet határtalan szeretetéről. A bizottság tagjai, akik állva hallgatták végig a beszédet, lelkesen megjelenezték elnöküket. A főjegyző tisztelegő tagtárs elhunytát jelentette be a bizottságnak. Emléküket jegyzőkönyvben örökítik meg. Orvendetes tudománnyal vették a miniszterelnöknek azt az intézkedést, hogy a szigorú határidőből kötött honvédigazolás megszüntesse. Hálásan vették tudomásul azt is, hogy a miniszterelnök a 48 ban, a császári seregből átlépett tiszteknek, akik a honvédelmi alapok eddig csak 400 korona évi jutalmazásban részesültek, a mostani évtől kezdve 1-00 koronára emelte fel.

— Apadás. A földmivélségi minisztérium vizraji osztályához ma érkezett jelentések szerint örmel értesült mindenki arról, hogy az árvízveszedelem megszűnt ma minden vonalon. A legnagyobb veszedelem fenyegette a Szatmár alatt levő vidéket. Vetés és Angyalos között, ahol a Szamos jege meglödőtt, s nagy aggodalomban tartotta a lakosságot. A víz meghaladta az eddig tapasztalt legnagyobb vízmagasságot, vagyis 622 centiméterre szökött. Szerencsére ez a nagy duzzadás megbontotta a jégortaszt s a ma érkezett jelentés szerint elindult a jég erős zajlással s rohamos apadással.

A Duna a felső szakaszon Budapestig apadó jellegű, s itt a fővárosnál csekély 2 centiméternyi emelkedés mellett a mai vízmagasság 354 centiméternyi. A fővárosról lefelé a Duna vize gyengén árad, legtöbb helyütt sik vízzel, csak Paks és Mohács között van zajló jég, mindenütt a víz közepes s azon aluli.

A Tisza áradóban van közepes és azonfelelül vízállás mellett.

A Dráva és Száva jelentéktelenül áradó jellegű, s az utóbbinak Mitrovicánál a magassága 165 cm.

A Nyitra, Vág, Hernád, Sajó apadóban vannak, a **Körösök a Marossal** gyengén áradnak.

Chorin Ferenc, Szatmár város országgyűlési képviselője az éj folyamán a következő táviratot kapta **Hernád Mihály** szatmári polgármestertől: „Jégtörődés miatt helyzetünk nagyon komoly. Közvetlen veszély nincs.”

Ma déli tizenkét órakor a következő távirat érkezett: „A Szamos vize tartós apadásban. Veszély mulóban.”

— Könyörgés revolverrel. Ösmert ember állított ma be a Török-léle gyógyszerárca. Valamikor, öt-hat évvel ezelőtt, hangoztatta a nevét az utca és tüntetések zajlottak le érdekel megvédése végett. Egy végtelen tévedés folytán annak idején **Dömötör** Ferenc a szatmárnak a Török-gyógyszertárban egy ártatlan por helyett veszedelmes anyagot adtak és **Dömötör** megvakult. A munkások hangos szóval és kövel tüntettek ekkor a Török patika előtt és a rendőrségnek kellett közbelépnie. **Dömötör** pört indított az öreg Török ellen, de a pört minden fórumon elvesztette. Ekkor Török a maga jószántából kétezer forintot adott neki és a vak embert megtanította a kelekötés mesterségére. Erzsébetfalván házat vett **Dömötör** és itt éldegélt tisztességesen a családjával. Rosszul ment azonban az utóbbi időben a dolga és a hitelezők nagyon szorongatták, a házat is fenyegette a végrehajtás. Ma **Dömötör** a feleségével és a három gyerekével beállított a Török-léle gyógyszerárca és könyörgéssel kezdte, hogy segítsék ki a bajból, mikor aztán elutasították, revolvert rántott elő és hadonázni kezdett vele. A vakot lefogták és bevitték a feleségével meg a gyerekeivel együtt a VI. kerületi kapitányságra, onnét pedig a főkapitányságra kihallgatása közben azt valotta, hogy a revolverrel önmagát akarta megölni és semmi rossz szándéka sem volt. Ennek azonban ellentmond az, hogy a feleség vitriolos üveget rejtgetett és Török anyjára akart támadni. A gyógyszerész a rendőrség előtt kijelentette, hogy panaszt nem tesz **Dömötör** ellen, tehát be kellett tűznetni az eljárást. Elbocsátották őket és Török negyven koronát adott az elköszeregett vak ember családjának.

— Kiküldetés. *Wlassics* kultuszminiszter, aki különös gondot fordít a tárcája körébe tartozó művészeti ügyekre, mint a *Hivatalos Közöny* közelebbi számából láttuk, művészeti tanulmányutra küldte ismét dr. *Ferenyicz József* kolozsvári egyetemi tanárt, kiegészítve azelőtt tért vissza Spanyolországból, hol hosszabb időt töltött az ottani képtárakban s könyvet is írt a spanyol szépművészetekről és *Murillóról*. *Ferenyicz* ezután Belgium és Hollandia múzeumainak tanulmányozására indul a közoktatási miniszter anyagi támogatása mellett.

— Ingyen kenyér. A Podmaniczky-utcai kenyérszót boltban tegnap 10.430 adag kenyeret osztottak ki. A kenyérikiosztás megkezdése vagyis december 18-iktól március 10-ikéig összesen 1,042,221 adag kenyeret kaptak a szegények. A napi átlag 12,557 adag.

— Vasuti baleset. Március 9-ikén esti nyolc órakor *Lupeny* és *Vulkán* állomások között kiskilott egy szénrel rakott tehervonat. A gép a földbe fordult, tizenkét kocsi összetört. A kár ezeket tesz. A személyvonat félórával előbb haladt el szerencsésen ugyanezen a helyen. A sínek szét vannak most rombolva, a közlekedés *Vulkán* és *Lupeny* között szünetel. A vonat személyzetének baja nem esett. A vizsgálatot megindították.

— Eltűnt. *Deutsch Gyula* 28 éves bankhivatalnok, szombaton, március 2-án, délután 2 1/2 órakor azzal a kijelentéssel távozott szülői lakásából, hogy legközelebb este 8 órakor ismét otthon lesz. Nevezett ezen idő óta nyomtalanul eltűnt. Későbbesett szülői attól tartanak, hogy a fiatal ember, akin utóbbi időben gyakran szokatlan izgatottság volt észlelhető, kárt tett magában. Kérnek mindenkit, aki őt időközben látta, vagy eltűnéséről bármit tud, hogy ezt velük, *Bajnok-utca 7. sz. II. emeleti lakásukon Deutsch Vilmos* címén, vagy *fiérelével, Szabadság-tér 10. sz. IV. emeleti Deutsch Miksa* címén közölni sziveskedjék. Közelebbi ismertetőjelek: középnagyságú, karcsu termet, barna arszin, fekete haj, fekete szemöldök, fekete szemek, fekete bajusz, kis oldalszakál, egészséges fogak.

— Érdekes irodalmi újdonság. Lapunk mai számaival veszik kézhez olvasóink *Brehm*: Az állatok világa című nagy munkájának prospektusát, mely a világhírű munka első kötetének megjelenését hirdeti. *Brehm* munkája az összes művelt európai nyelvekre van már áttüzetve, ami maga is biztos mértéke a munka kiváló becseinek. A magyar ismeretterjesztő irodalom szempontjából tehát nagy vívmányának mondható ez a — *Leányrády* testvéreknél megjelenő — magyarba áttüzetett kiadás, mely az előtűnt kekvő első kötet után itélve megfelel mindazoknak az igényeknek melyeket ilyenmű munka iránt egy a tudomány, mint az irodalom és művészet szempontjából támasztani lehet. E magyar kiadásnak egyik főördeme az, hogy egyrészt kifejezésre jutnak benne a tudományos kutatások legújabb vívmányai, másrészt nagy gondot fordít a speciális magyar viszonyok ismertetésére. Hazánk éghajlati és talajviszonyai feltételezik egy magyar fauna létezését és ennek beható ismertetését tüzték ki célul a munka széles körben ismert átdolgozó: *Méhely Lajos* főszerkesztő, *Chernel István*, *Csiki Ernő*, *Kohaut Rezső* és *Rácz István* munkatársak. Különös figyelmet érdemel az a körülmény, hogy az állatok világa című nagy munka csekély havi részletfizesítés mellett szereshető meg a Révai testvérek irodalmi intézet részvénytársaság könyvkereskedése útján; ez egy oly momentum, mely ennek a munkának a magyar intelligencia körében való kívánatos elterjedését nagy mértékben meg fogja könnyíteni. Utalunk egyébként a prospektusra, melyet olvasóink figyelmébe ajánlunk.

— Kompforgalom megnyitása. A *Gombos* és *Erdőd* között iolyó évi február hó 14-én megszüntetett kompforgalmat ma újból megindították.

— Gyilkosság. *Debrecenből* táviratozzák: A vámos-pérsi határban meggyilkolva találták *Ormós Bálint* vagyonos gazdát. A feje ketté volt hasítva, a mellén négy szurás volt. A gyilkos ismeretlen.

— Elhárított forgalmi akadály. A magyar-észak-nyugati helyi érdekű vasút *Mária-Sasvár* és *Kutti* állomásai között leállított forgalmi akadályt elhárították. A vonalon az összes forgalmat újból megnyitották.

(x) **Kiváló esetek bizonyítják**, hogy a csusz- és köszvényes bántalmak leghatásosabb gyógyszere a *Zoltán-léle* kenőcs. Üvegeje 2 korona. *Zoltán B. gyógyszerárca*ban, *Budapest, V. ker. Sétáret-utca* és *Szabadság-tér sarkán*.

(x) **Kertkedvelők és gazdák** most *Budapest* portó- és vámentesen szereshetik a *világhírű Schmidt-féle erfurti herti magvakat* *Radwaner* és *Rónai* magkereskedésében, *V. Nádor-utca 8.* (a *Lipótvárosi Kaszinó* mellett), hol a legjobb here-, répá- és fűmagvak is a legutányosabban vásárolhatók. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(x) **Nélkülözhetetlen háziszer** nehéz emésztés minden következményeinél a *Pserhofer-léle vortisztító labdacso*, amelyek gyorsan és biztosan hatnak és évtizedek óta sikerral használtak. A leghíresebb orvosok is ajánlják nehéz emésztés, gyomor-baj, kólika, ideges fejtájtás, vérszegénység, sápkór stb. betegségeknek. 1 tekerés = 6 doboz à 15 labdac 1.05 frt. A pénz előzetes beküldése után 1 tekerés 1.25 frtért, 2 tekerés 2.30 frtért küld bérmentve *Pserhofer J. gyógytára* *Bécs, Singerstrasse 15.*

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtot!**

(x) **Dr. Kovács kérszántája** (csakis félhold-alaku védjeggyel valódi) 3 nap alatt minden kezét gyöngyöddé és fehérré varázsol. Egy tégely 60 kr. Főraktár: dr. *Kovács* gyógyszerárca *Budapest, Gyár-utca 17.* Megjelent *Toilet-tűtök* kívánatra ingyen.

Az áruló medium.

— *Willmann* tanár teleplezése. —

Budapest, március 11.

Ma az *Uránia-Színházban* a *Willmann* tanár előadása nem folyt le oly simán, mint az előző esteiken. Az egész est folyamán nagy volt az izgatottság, amely botránnyá fajult, amikor az egyik medium kijelentette, hogy *Willmann* őt megfizette és a lakásán tíz mediumot hetek óta betanított a szerepekre.

Az est lefolyásáról tudósítónk a következőkben számol be:

Hónapok óta tartózkodik a fővárosban a telepatikus csodáiról híres *Willmann* tanár. Csodás mutatványai nemcsak a magánkörökben keltettek feltűnést, hanem mintegy 200 orvos előtt tartott produkcióival a tudományos világot is bálumálba ejtette. A sajtó és szaklapok a legnagyobb elragadtatással referáltak e mutatványokról. Mutatványait bálumálás ügyességgel végzi. Produkciói közben arca kivörösödik, egész testében reszket. Oriási izgatottságot átvizsl a szemlékre is, szemeit kendővel és vatta-kötéllel látja el, és így eldugott tárgyakat talál meg. A kretával a földre rajzolt kaeskarings vonalat lábaival kitapogatja s a vonal végére irt város nevét egy táblára felírja. Ugyancsak bekötött szemekkel egy általa eltépett névjegynek eldugott darabjait feltalálja s a rányomott nevet kitalálja.

Mutatványai egyik részét a szuggestionális szeanzok teszik. A legkönnyebb gyerekkifakát ujainak varzása alatt erősebb emberek sem képesek fejelméni. Médiumai szájkümben szuggerálására a vizez bornak, keserű folyadéknak érzik, amelyet undorral köpnek ki. A következő percben a médiumok pezsgőt isznak, a pohárba öntött vizet csudálatos gyönyörrel szüresölgetik. Az egyik médium táncol, a másik énekel, s végre a *Willmann* tapsára mindannyian vilamos ütést éreznek — szóval akaratának teljes hatalma alatt állnak. Erősen hangsúlyozta azonban *Willmann*, hogy ez utóbbi mutatványai nem hipnotikus mutatványok.

Az *Uránia Színházban* ma este is nagy és szép közönség nézte végig a mutatványokat. Azonban már az előadás elején feltűnt, hogy az első sorokban levő közönség hitetlenkedik s csak az olcsóbb helyekről hangzik a taps. Az egyik médiumban nem bízott az első sorokban levő, orvosokból és szakemberekből álló közönség. Majd a tolmácsot és a zenekar tagjait gyanúsították.

Az előadás második részének kezdetén, amikor *Willmann* az orvosokat és azok ismerőseit nem fogadta elj médiumoknak, egy néző azt kívánta *Willmann*tól, hogy mert a médiumokat a közönség csalóknak hiszi, suggeráljon valakit az ajánkozók közül. *Willmann* az ajánlatot nem fogadta el, mutatványait oriási izgalom között folytatta. A könnyűterhű gyermek felemelésénél azonban újabb botrány keletkezett.

A mutatvány fortélyát valaki felismerte, a botrány növekedett és amikor *Willmann* mutatványait be akarta fejezni, a médiumok egyike — akivel különben a produkciók legnagyobb részét végezte — hangosan így kiáltott a közönség felé:

— Bocsánatot kérek! A nyomor és munkátlanság kényszerített erre! *Bevallom, fizetett napszamosok vagyunk itt mind a tizen! Egy forint ötven krajcárt fizet nekünk Willmann ur esténkért. E mutatványokat Szondy-utca 30., II. emelet 10. szám alatt levő lakásán tanuljuk hetek óta!*

Leirhatatlan tombolás és kiabálás támadt a médiumban erre a kijelentésre. *Willmann* tanár, ennek *Steiner* nevű tolmácsa és a hálásabb médiumok nekiestek az árulóknak és véresre verték. A közönség lármázott és viharos zaj töltötte be a színházat. Aztán a közönség egy része a szinpadra rohant és pénzét követelte vissza. A karzatról, a páholyokból és erkélylekről is lerohant a publikum a földszintre. Erre az ajtókat lezárták. A szinpadon történő verekedésnek néhány erősebb néző vetett véget. Végül egy rendőrtisztviselő *Willmann* és verekedő társait letartóztatta.

A tüggöny legördült. A publikum tovább zajongott és visszakövetelte a pénzét. Csak a rendőrök közbelépésére oszlott szét nagy izgatottság között a közönség.

Természetesen *Willmann* tanár további előadásai elmaradnak.

Dr. Somlyó Nándor.

Szerkesztőségünk egy tagja, aki háromszor látta Willmannt olyan magántársaságban dolgozni, amelynek minden egyes tagja köztiszteletben álló nyilvános szereplésű ember, vagy pedig ilyenek a hozzátartozója, a következőket írja nekünk:

— Megengedem, hogy vannak Willmannnak olyan mutatói is, amelyeknek komolyságához és becsületességéhez szó férhet. De amiket most elmondandó vagyok, azok betűről betűre így történtek. Családi körben történt. Egy fiatal leánykát úgy állított fel Willmann, hogy az háttal fordul az egész társaságnak. Aztán kijelentette, hogy a leánya arra fog dőlni, amerre a társaság bármely tagja ujjal mutat. Sűrűn mutattak különböző irányokat, hátra is, előre is, jobbra is, balra is. A médium, aki a háziur leánya volt, mindig a mutatót irányba dőlt, noha Willmann a kezével sem érintette. Ugyanezt a kísérletet Willmann megismételte máskor egy előkelő színésznővel. Erítés nélkül a kísérlet mindannyiszor sikerült.

Ugyancsak családi körben történt, hogy teljesen éber állapotban levő egyénekkel megszagoltattam egy szegfűsokrot s az ő parancsa szerint az illetők hol jázmtól, hol jácintót, hol vaniliát vétek szagolni.

Azt is tulajdon szememmel láttam, hogy Willmann egy pohár vizet adott a vendéglátó család egyik tagjának a kezébe s ez utóbbi teljesen éber állapotban hol bort, hol pálinkát, hol poshadit vizet velt inni, ahogy Willmann parancsolta.

Családi körben történt ez is. Willmann kiment a szobából, meghagyván, hogy gondoljon a társaság valamit, ő azt majd kitalálja és megcselekszi. A társaság azt gondolta, hogy vegye ki egy jelenlevő ur zsebéből a tárcát és abból egy krajcárt. Willmann bekötött szemmel egyenesen az illetőhöz lépett, holott 30 ember volt a szobában, némi tévovázás után kivette a tárcát s a tárcából a pénzarabot.

Egyik kísérleténél én segédkeztem. Felírtam egy darab papírosra három nevet, egy számot s egy virágot. A három név közül a kitalálandónak a József nevet jelöltem meg. A papírseleket mellényem zsebébe dugtam, de előbb a három nevet fölírtam egy táblára.

Willmann aztán a saját sógorasszonyommal véggezte a következő kísérletet. Megkérte, hogy tőlüljön le a tábláról egy nevet. A letőlülő név a József volt. Aztán megkérte, hogy mondjon hirtelen egy számot; a sógoróm azt mondta 7; ez volt az én felírt számom is. S felkérte ugyancsak, nevezzen meg hirtelen bármilyen virágot. A sógoróm ezt mondta: rózsza. En is ugyanezt írtam volt a cédulára.

Ezeknek alapján azt mondom, hogy Willmannnak lehetett fizetett médiumai is és ha voltak, hát csalt. De az itt leírt kísérleteknek minden szereplője és minden tanuja feltétlenül megbízható és tisztességes ember volt. Konklúzióment tehát az, hogy Willmann, ha csalt is egyben s másban, de vannak nagyon megdöbbentő és feltétlenül becsületes mutatói is.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros kölcse.** A mai aláírások élén az Első leánykibazisati egyesület van egy millió koronával. Aláírtak továbbá Lantó Jenő, Bernfeld Mór 200—200.000, bicskei takarékpénztár 120.000, Lövy Mór, Baruch Jeremiás 100—100.000, Hay Mihályné 70.000, Jonson 60.000, Kovács Imre, Magántisztviselők országos nyugdíjgyűjtője, özv. Karsay Ignácné 50—50.000, Zenei, Weisz Adolf 40—40.000, Alexander Gusztáv, Lantó Giza, Grünbaum Miksa 30—30.000, Veisz Fülöp (Eger), Frankl Emma 25.000, Vajda Adolf, Berényi László, Fenyvessy Emil, Kramer Lipót, Gelb és fia cég, Bércy D. Sándor, Hirsch Sebestyén, Martin Antal 20—20.000, Baumgarten Gyula, Martin Ottó 15—15.000, Jettelcs Sándor, Pichler Olga, Weisz Teréz, Szegez Lipót, Szabó M. Ferenc, Eiső bajai szeszgyár 10.000—10.000, Sateles Mór 6000, Kanitz Béla, Gross Lipót 5—5.000, özvegy Palesch Edéné, Seifert Odón, Nagy Károly 4—4.000, Lédér Abraham, Fridku Adolf 3—3.000, Eisler Samu, Eisler és Reinitz, Oberoly Károly 2—2.000, Pápay Árpád, Okolicsányi Gyula 1—1.000 koronát. — Dr. Feleki Béla ivén utabban a következő aláírások történtek: Bérczy Sándor 20.000, Frankl Emil 25.000, dr. Berényi Sándor 200.000, Szabó H. Ferenc és Fischer Béla 10—10.000, dr. Földes Árpád 10.000, Deutsch Géza földirtokos Nyiregyháza 100.000, Kallmann Emil (Bécs) 30.000, Schaumberger Fanny 20.000, Reitmann Rozália 10.000, X. Y. 25.000, Metz Gusztáv 3000 K. Apróbb összegekben 20.000 K. Boross Soma 16v. biz. tag ivén a következő aláírások vannak: dr. Sella József 10.000, Steinhardt Géza 8000 Kramer Miksa és Kiss J. 5000, Garai Samu 20.000, Zakó Milán (Zombor) 20.000, dr. Rábl Ferenc 10.000, Rábl Károly és Rábl József (Mosony) 20.000 Neumann Jakab 20.000, Busehmann Ferenc 10.000, Weiler Ferenc 10.000 korona.

(*) **Élelmiszer-hamisítók.** A közigazgatási bizottságnak ma délután tartott ülésében Petykó Antal fogalmazó előadása alapján, a következő élelmiszer-hamisítókat ítéltek el másodfokulag: Zimány Gyula szatócsot olajnak hamis jelzés alatt való árusítása miatt 5 koronára, Kanyik Sándor majorost hamisított tej árusításáért 10 koronára, Müller Jozefin kávémérőt

hamisított tej árusításáért 20 koronára, Krausz Fülöpöt festett paprika forgalomba hozataláért 50 koronára, Csillagh Emil tejárut hamisított tejért 50 koronára, Garai Salamon szatócsot hamisított tejért 100 koronára és mert ez második eset volt nála, az ítéletet az ő költségére hirtelaplag teszik közzé, Hirschler Adolfné hamisított tej elárusításáért 10 koronára, Iritz Mária szatócsot, mert az aiki olaj neve alatt más olajat árult, Szabó Józsefné, romlott turaj forgalomba hozatala miatt 6—6 koronára, Pollák Fülöp kereskedőt, olaj-nevek összecseréléseért 50 koronára, Masznyák Péterné süteményárut, vajhamisításáért 50 koronára.

Konti József, a tökepezés.

Budapest, március 11.

Nagy meglepetést kellett ma az a hír, hogy a főváros kölcsejének aláírói között ott szerepel 5000 koronával Konti József is. Voltak olyanok, akik megütözkéssel fogadták a népszerű zeneszerzőnek ezt a financiai ötletét. Egyik munkatársunk ma felkereste Kontit. A meggyanusított karmester a következő felvilágosítást adta:

— Ma reggel hat órakor kopogtatnak az ajtómon. Nagyon álmos voltam, mert a tegnapi előadásnak a szokottnál kissé későbbben, reggel fél négykor volt a vége, hát nem feletem mindjárt a kopogásra. Elhallgattak; aztán újra kezdtek. Kellemetlen bariton hangon nagy ordítást vittek véghez. Hogy a korai látogatók hogy jöveggel jöttek kívánni, azt sejtettem a hanghordozásukból, de az ajtón át behallatszó néhány mondatukból is:

— Azt hiszi, hogy mert jegyzett, most már soká alhatik!

— Majd adunk neki jegyezni!

— Majd megjegyzek én neki valamit!

Erre a rossz vicce mindnyájan röhögni kezdtek. Iszonyuan nevettek. Én természetesen nem mulattam olyan jól, mint ők, mert a vicceket nem értettem és a sok jegyzés-ből azt következtettem, hogy összetévesztették a szobámat a szomszédéval, aki törvényeski álljegyző.

A fal felé fordultam és aludni akartam. Megint ordítani kezdtek, amire fölkeltem és ajtót nyitottam. Három ismert, de kellemetlen arcot láttam magam előtt. Hitelezők voltak.

— Mért ma? Mért ily korán? És mért ordítotok?

Erre az egyik fráter cinikusan nevetni kezdett: — Hehehe! Nagyon jó! Hehehe! A többi is vele tartott. Dühbe jöttem és rájuk kiáltottam:

— Mit akarnak?

Amire az egyik így szózkodott:

— Oivastuk a mai lapokban, hogy ön a főváros kölcsejéből ötezer koronát jegyzett. Reméljük tehát, ha olyan sok a pénze, fizet végre nekünk is. Erre kérjük és azért jöttünk ilyenkor, hogy megelőzzük a többieket.

Rájuk meresztettem a szemem. Nem értettem. Erre az egyik a *Budapesti Napló* mai számát vette ki a zsebéből és megmutatta a listát. Most már én kezdtem nevetni.

A hitelezők összenéztek.

— Miért nevet? — kérdezték.

— Hahaha! Én nem jegyeztem egy fillért sem.

— De ne tréfáljon, karmester ur!

— Nem, igazán nem.

— No jó, de elmegyünk a városházára, ott majd megtudjuk az igazat.

— Hahaha! Helyes! Nagyon jó! És megengedem, hogy az ötezer forintot visszakérjék.

A három hitelező nyugtalanul távozott és én nyugodtan leléküdtem aludni. Tizenegy óra felé elmentem a *New-Yorkba* kávézni. Utközben találkoztam két előkelő képviselővel, akik feltűnő alázatosággal köszöntöttek. A kávéházban a pincérek méltóságos urnak szölgöttak.

Próbára mentem a színházba. A zenészek, akik rendszerint zsarnoknak neveznek, ezuttal alázatosan köszöntek:

— Alázatos szolgálja, karmester ur!

A kóristánok édes pillantásokat vetettek felém, az igazgatóm többször melegen megrázta a kezem. Délután a klubba mentem. Társaim nagy hódolattal és éljenzéssel üdvözöltek.

— Remélem, ma az alsóban egy forint minden pont?

A másik félrehívott egy szóra:

— Kérlek remélem, hogy nekem is jegyezsz — egy váltót?

Amikor egy jótékonyceü gyűjtőivre egy koronát írtam alá hallottam a hátam mögött:

— Smuocig fráter!

Ekkor már bántott a dolog. Utána jártam, tehát hogyan került a nevem a főváros hitelezői közé?

Elmentem a városházára. Amikor ezt a kérdést felvettem, nagyon sanda szemekkel néztek rám.

— Csak nem akarja visszavonni?

— De, egész határozottsággal! Ez hamisítás! Nagy botrány volt. Végre is az egyik bizottsági tag kisütötte, hogy az aláíró nem én vagyok, hanem Konti József — pékemester.

— Kérem — mondta végül a karmester és kegyes elbocsátó mozdulatot tett — írja ezt meg. A hitelezőim ugyan nem érdemlik meg, de én holnap reggel már szeretnék aludni. Mert ma talán megint későn lesz vége az előadásnak.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Schlenther Pál a Lipótvárosi Kaszinóban.** Schlenther Pál, a Burg-színház igazgatója, egyenesen azért jött Budapestre, hogy megnézze a Nemzeti Színházban a *Troilus és Kresszida* mai előadását. A Burg-színház kitűnő direktora *Grav* berlini színész és *Gelber* Adolf bécsi hírlapíró társaságában érkezett hozzánk. Este megjelent a Nemzeti Színházban és a legnagyobb figyelemmel nézte végig az előadást, melyről teljes elismeréssel nyilatkozott. Különösen *Márkus* Emília *Kresszida* és *Beregi* tizes *Troilus*sa nyerte meg tetszését. Szereimes duójukat a harmadik fölvonásban dicsérő szavakkal halmozta el. Jelentékeny alakításnak találta továbbá a *Vizváry* Therziteszt és kitűnőnek találta a *Szacsavay* ábrázolását. A darab jelenetességéről és a kiállításról szintén csak dicsérő szavai voltak. Előadás után tizenegy óra tájban a *Lipótvárosi Kaszinóba* hajtatott, mely lakomát rendezett az illusztris vendég tiszteletére. A lakomán a budapesti színházak képviselőiben jelen volt *Beöthy* László, a Nemzeti Színház igazgatója, *Faludi* Gábor a Víg-színház igazgatója, *Porzolt* Kálmán és *Rajna* Ferenc a Népszínház és a Magyar Színház igazgatói. Ott volt továbbá *Rákosi* Jenő, az Otthon elnöke és a sajtó képviselőiben: *Ábrányi* Emil, *Rákosi* Viktor, *Szomaházy* István, *Makai* Emil, *Singer* Zsigmond, dr. *Ince* Henrik, *Sturm* Albert, *Rothaus*er Miksa, *Márkus* József, *Márkus* Miksa, dr. *Prém* József stb. A Nemzeti Színház tagjai közül megjelent: *Náday* Ferenc, *Vizváry* Gyula, *Császár* Imre és *Beregi* Oszkár. Az első felkötőzött *Singer* Zsigmond mondta németül. Egy mutatta be *Schlenther* Pált, mint a nagy tehetőségű önzetlen fölfelezőjét, mint Hauptmann Gerhard, Ibsen és a modernek lelkes apostolát. Laube után ő az első bécsi Burg-igazgató, aki Budapestre jött. De Laube voltaképpen már nem volt a Burg igazgatója akkortájt, hanem a Stadt-Theateré és eljárt jött ide, hogy sok magyar pénzt vigyen el Budapestre. *Schlenther* Pál ellenben azért jött, hogy tanuljon valamit a magyaroktól. Ez a kiállítás ritkán esik meg nálunk, pedig valóban megérdemelők, hogy ne nézzék ránk magas paripáról, hanem komolyan figyelembe vegyék kulturális haladásunkat. *Schlenther* Pál látogatása azért olyan jelentős, mert régi előítéletek legyőzését jelenti és dokumentálja azt, hogy a szellem, a műveltség, az irodalmi ideálok terén lehetséges a közeledés még politikai ellenfelek közt is. Végül igazi szónoki hévvel és lendülettel magyarázta a Burg-színház igazgatójának, hogy mi a Nemzeti Színház a magyar nemzetnek. *Schlenther* Pál hosszabb beszédben válaszolt s tőszja tele volt humorral és szellemmel. Kifejtette a Burg-színház és a Nemzeti Színház közti hasonlóságot. A Nemzeti Színház gárdája méltó versenytársa a Burg művészeinek és a Burg-színház épp olyan feltett kínese a németeknek, mint a Nemzeti Színház a magyarságnak. Ujabbán divatba jött Bécsben a Burg-színház kisbeállítás, de ő reméli — bár neki kevés része van ebben — hogy a Burg-színház a huszadik században is megtartja eddigi előkelő pozícióját. Legnagyobb sajnálattal nem viszonzhatja magyar választással *Singer* Zsigmond német felkötőzöttjét, mert rövid három óra alatt — bármily odaadással hallgatta is a *Troilus* és *Kresszida* mai előadásán a magyar szót — nem tanulhatta meg a szép, erővel teljes magyar nyelvet; de jól megértette azt a két nyelvet, amin ma este a magyarok beszéltek hozzá: a művészet és a vendég szeretet nyelvét. Az elsőből kiérte azt, hogy a magyar nemzet diadalmasan halad előre az európai műveltség útján; a másikkól kiérte a magyarok nemes szívét az olyan idegenek iránt, akik szeretettel közelednek hozzá. Egy magyar szót tanult s azzal végzi beszédét: *Éljen a Lipótvárosi Kaszinó!* A zajos tapsal, lelkes éljenzéssel fogadták beszéd után *Rákosi* Jenő emelt szót, szintén németül, de sovínisztikus magyar érzéssel. Mi mindnyájan olyanok vagyunk — ugymond — mint *Troilus*, aki hőveszi az elesett *Hektor* kardját, hogy tovább harcoljon vele *Troja* tönkmaradásáért. Ez a hőies föllendülés *Shakespeare* darabjának a főlemelő morálja és ugyan ez a magyar nemzeté is. Mondja meg *Schlenther* Pál otthon, hogy mi magyarok tiszteljük a német kultúrát, tanulunk a német szellemről és olyan forrásnak tekintjük a német műveltséget, melyből szívesen merítünk ezután is; de akármilyen

lyen tisztának, szépnek, frissnek találjuk is ezt a forrást, annyira nem fog elragadni bennünket, hogy beléugorjunk és elveszítsük magunkat benne. (Zajos taps) Sikertelt tőzstokat mondatk meg: Sturm Albert, Gelber Adolf, Vízváry Gyula (a Nemzeti Színház tagjai nevében) Egger Márkus Miksa és Beöthy László, aki Rákosi Jenőt köszöntötte föl annak az apropójából, hogy egyik nagy tragédiája, az *Endre és Johanna*, nem sokára színrekerül a nemzeti színpadon.

Münchhoff Mária dalestélye. Az amerikai származású német énekesnő ma külön dalestélyt rendezett a Royal termében. Hangja ebben a kisebb helyiségben több erővel csengett, mint a filharmónikusok mult szerdai hangversenyén, de most is hiányzott belőle az a melegség, amely a közönséget el szokta ragadni. Az a baj, hogy ez a pompásan kiművelt, a felső regiszterben szinte briliáns hang ritkán jön a mellből, még ritkábban a szívből. Stakkatú madárszerű könnyűséggel szökelenek és magas fejhangjai biztosak, tiszták; de az örökös íejhangok monotonná teszik Münchhoff kisasszony énekét. A nagy koncert-énekesnők nemcsak a hangjukkal uralkodnak a közönségen, hanem még inkább a lelkükkel. A lélek ereje, bája és mélysége hiányzik ebből a tökéletesen korrekt énekből. Ugy tetszik, mintha Münchhoff kisasszonynak nem volna elég egyénisége. Innen van, hogy az, amit előad, nem véli be magát a lelkünkbe kitérülhetetlen impresszióval; nem érezzük, hogy ezt más nem tudná így élelni; sőt ha kimentünk a hangversenyteremből, még a hangjára sem emlékszünk vissza. Mai dalestélyén gazdag programot állított össze Deibes, Giordano, Bach, Mozart, Löwe, Rossini, Grieg, Taubert és Bizet műveiből. A *Lakmé* csemegetyű-áriáját sokkal jobban énekelte, mint Sandersou Sybill, de poétikus kifejezés dolgában messze mögötte maradt a Bianchi, sőt még az Arnoldson énekesnek is. Ugyanez a poétikus kifejezés a Grieg-léle Solvejg's-Liedből is hiányzott. Nagyon finoman, sok izléssel énekelte Pozina kavatináját, de ide is több grácia kellett volna, hogy teljesen meghódítsen bennünket. Talán az volt a leg-sikerültebb ma este, amit Giordano-tól, Löwetől és Taubertől adott elő. — A dalestélyen *Humphreys* Richard, *Popper* Dávid jóles tanítványa működtettközre Chopin Es-dur nocturne-jével és *Popper* Dávid két virtuóz-darabjával. Előadása megnyerő, gondolkodásának a tónusa nemes és férfias. (d. e.)

Sidney Jones Budapest. Sidney Jones, a *San-Toy* szerzője, aki operettjének jubiláris előadásán maga dirigálta a Népszínházban operettjét, még ennek a hónapnak a folyamán ismét ellátogat Budapestre. A hírneves angol zeneszerző ebből az alkalomból csak látogatónak jön a magyar fővárosba. Egynemely újságot az a hír járta be, hogy Jones operettét ír a *Vig-színház* számára s hogy ennek az operettnek a szövegkönyve a *Niobe* című ismert angol bohózat után fog készülni. Az érdekes hírek a mi biztos értesülésünk szerint csak az a része alapos, hogy a *San-Toy* és *A gésdák* szerzője igencsak hajlandónak nyilatkozott operettét írni, amely először Budapesten kerüljön bemutatásra, s csak azután Londonban. A *Niobe* tényleg javaslatba is hozták előtte, de éppen erre azt jegyezte meg, hogy nem tartja alkalmasnak abból az okból, mert ezt a darabot túlságosan is ismerik Londonban s ott megzenésített alakban nem igen lenne kilátása arra, hogy az újdonság ingerével hasson. Jones egy egészen új, lehetőleg modern tárgy librettóra számít, amelyet valamely kiválóbb magyar szerző írna. Ezt aztán hajlandó lenne megzenésíteni. Valószínű, hogy az angol zeneszerző budapesti tartózkodása alatt az érdekes operett-terv megvalósul.

Blaha Lujza fellépése. Blaha Lujza asszony, ki üdülést véget három hétre *Abáziába* utazott volt, hosszas gyöngékedésből már annyira fölépült, hogy újra hivatásának szentelheti magát. A művész a jövő hétfőn, e hó 18-án. lép föl betegsége után először a Népszínház színpadán, a *Tündérlak Magyarhonban* című népszínműben, egyik legkedveltebb szerepében, amelyet 1899 októberében játszott legutolszor.

Magyar színeszek Berlinben. *Grasl*, a Berliner Theater tükára, Budapestre érkezett, hogy a társaságnak budapesti vendégszereplése tárgyában megkösse a szerződést. Esetleg egy budapesti színházat (?) akar megnyerni néhány berlini vendégszereplésre.

Spányi táncosnő a Magyar Színházban. A Magyar Színház igazgatósága a szombaton bemutatásra kerülő újdonságra, *Lacome: Négy menyasszony* című operette számára is gondoskodott külön attrakcióról. Az új darab spanyol felvonásában előforduló divertissemekben szóló-táncosnőül a mai spanyol táncművészet egyik legnevesebb csillagát, a kecses Donna Juannita *Frezia*t szerződtette. A híres táncosnő Szévilából érkezik Budapestre és szombaton lép fel először a *Négy menyasszony* bemutató előadásán. Jegyeket már most lehet váltani egy a bemutatásra, mint a következő előadásokra. Az igazgatóság *Frezia* vendégfellépése tartalmára a jegyek árát nem emelte fel.

Magyar művészeti sikere Bécsben. *Fremud* Eteleka, a kiváló tehetségű fiatal magyar zongoraművész, akiről többi időben gyakrabban emlékeztek meg a külföldi lapok a legnagyobb elismerés hangján, *Wedekinddel*, az ünnepekt drezdai dívával együtt nagy sikerrel hangversenyezett Bécsben. A művész teljes zenekari kíséret mellett *Liszt-Busoni* Rhapszódiaját játszotta óriási tetszés mellett, majd ráadásul a Rákóczy-indulót Liszt átíratában, A kritika fölöttébb dicséret művészi fölfogását és a legnagyobb elragadtatás hangján ír briliáns technikájáról.

Kisfaludy-színház. Az ó-budai színház a szabadságharc emlék-ünnepét díszelőadással ünnepli meg. Tegnap a *Próbaházasság*ot adták zsufozt ház mellett.

Operaelőadás a Telefon Hirmondóban. Mascagni melodramáját a *Parasztcsücsület* adják ma este a m. kir. Operaházban. A Telefon Hirmondó összes állomásain keresztül hallható lesz ez előadás, valamint az utána színrekerülő *Zuleika* ballet zenéje is. Az opera-közvetítés után, mely 10 óráig tart, a rendes esti felolvasást tartja meg a beszéző újság, majd annak végzetéül még *Zöldy* Marcinak, az Emke-kávéházban játszó cigánybandájának a muzsikáját közvetíti a Telefon Hirmondó 11 óráig.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Széktfoglaló az Akadémián. Az Akadémia II. (történelmi) osztálya ma délután *Thaly* Kálmán elnöke alatt ülést tartott, amelyen *Finaczy* Ernő levelező tag megtartotta széktfoglaló értekezését. A kiváló paedagógus értekezése tárgyau nemzeti nevelés-történetünk egyik legfontosabb dokumentumát a *Mária Terézia* idejében, 1777-ben készült *Ratio Educationis* című neveléstanai program-munkát választotta. A vaskos kötetet kitévő művet *Urményi József* és *Tersztyánszky* Dániel írták. Érdekes és jellemző, hogy a két szerző — jogász. Az értekezést nagy figyelemmel hallgatták a nagy számban megjelent akadémikusok és végül minden üdvözölték *Finaczyt*.

Nyíltér.

Ama szívósej és őszinte részvétért, melyben felejtethetnek terjedt

Orlai Sándor úr

Elhalálózása alkalmával, barátaim, jóakaróim és ismerőseim részvesztetek, ez úton fejezem ki legbálsabb köszönetemet.

Az ület a szomorú esemény da-ára változtatlanul fog fennállni és azt régi elvünkhez híven, változtatlan tökével az eddigi cég alatt:

„Palais Royal“ ORLAI SANDOR

Fogom tovább vezetni, részemről pedig mindenkor azon leszek, hogy a bizalmat, melyben eddig részvesztőnők szerencsés volt, magamnak is fenntartsam.

Tisztelettel

Özv. Orlai Sándorné,
Lang Jenny.

Dr. MARTON IMRE
gyakorló orvos

lakik: VI. ker., Nagymező-utca 27. sz.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A zsvány-könyvnyomatos.** *Osinger* Jánosról leszen szó, a revolveresajtó harminczéveséről. Megmondtuk már róla, hogy ez nem közönséges zsaroló, fegyvere nem is a revolver, hanem egy egész ágyúteffel dolgozik. Van neki egy könyvnyomatos lapja, amelynek *Express* a neve. A könyvnyomatos olyan újság, amelyet a közönség nem lát soha, csupán a lapok szerkesztőseői fizeznek rá elő. Am az *Express* olyan könyvnyomatos, amelyet egyetlen egy szerkesztőség sem járát, mivel ilyen szennyel senki sem akarja bemocskoltatni irászatát. A zsvány-könyvnyomatos ennél fogva kreál magának sajtót. *Osinger* nek van a könyvnyomatoson kívül még hat lapja. Ha valakit meg akar zsarolni, akkor, de esakis akkor jelennek meg az ő lapjai. Megjelennek és átveszik a forrás idézésével a zsvány-könyvnyomatosból a zsaroló cikkeket. Ez az *Osinger* János tavaly meg akarta zsarolni közvetve a mi lapunk szerkesztőségét is, azt insznuálva a *Budapesti Naplónak*, hogy fizessen elő évi évi 600 koronáért az ő könyvnyomatosára. Mi természetesen kirugtuk a szemérmelenségében már vakmerő haramiát. Azóta lapunk főszerkesztője állandó éltáblája az *Osinger*-üteg sortűzeinek. Nemrégiben hirdattunk róla, hogy egy újabb kirohanása ötéletből megtettük ellene — most már másodsor — a bünyenyítő feljelentést. Minthogy azóta a revolver-üteg parancsnoka ismét garázdálkodik, lapunk főszerkesztője — ügyvédje által — holnap beadványt intéz a büntető tör-

vényszékhez, amelyben megsúrgeti a főtárgyalás kitézését s egyben követeli, hogy a bíróság a *bizonyítási eljárást* rendelje el az egész vonalon, hogy valahára a nyilvánosság színe előtt leplezzenek le e zsaroló szövetkezetnek aljas garázdálkodásai.

A törvénytelen fiu.

Budapest, március 11.

A társadalom lelkiismeretének oka van nyugtalankodni, ha ügyet vet a mai törvényteleni tárgyalásra. Bírakat, ügyészeket és ügyvédeket az erkölcsi felháborodás zaklatta. Pedig ezek az urak nem szentimentális hajlamuk. De a mai eset páratlan besztialitásával az ő edzett idegeiket is megviselte. Egy hét éves, törvénytelen fiu megindító balsorsáról volt szó. A satnya gyerek azért a bűnéért, hogy a világra jött, iszonytatóan lakott. Ütötték, verték, sebhelyes testcskét férgék borították. Hulladékokon kellett tengődnie, s csokigör hidegben félmeztelenül egy ládában hánia. És ezekkel a válogatott kínzásokkal nem idegen hóhérok, hanem azok illették, kik vér szerint legközelebb állanak hozzá: az anyja, a nagyanyja és a két nagynénje.

A szerencsétlen végzetű kis fiu *Wohlschein* Bélának hívják. A vezetéknevét az anyja után viseli, mintbogy törvénytelen gyermek. Az anyja neve *Wohlschein* Julia. Ő viselte szíve alatt a kis Bélát, de a gyermek csak *Julca* névnek ismeri. A nagymamáról, özvegy *Wohlschein* Ignácéről tudja, hogy az ő nagyanyja. Hogyne tudná, mikor szászor is összekulcsolta elgémberedett ujjacskaikat, hogy hatásosabban könyöröggesse: *Nagymama, ne üss agyon!* Nem sokat használt a könyörgése. A *Wohlschein*-családban nem ismerik az irgalmat. A kis Béla terhükre volt. Az anyja meg sem mondta férjének, hogy házassága előtt ez a fia is született. Mert volt egy másik törvénytelen gyermeke is, mikor *Jellinek* Adolf rókospalotai fuvaroshoz férjhez ment. Bélát először a főváros környékére adták ki dajkaságba, azután hazabozták az Elomér-utcai lakásba, hol özvegy *Wohlschein* két leányával, *Matildával* és *Malvinnal* lakott. Tény, hogy nagy nyomorúságban tengődtek, de azokat a kegyetlenségeket, melyeket a kis Bélával elkövettek, nem lehet a nyomor rovására jegyezni. Idegen, szintén szegény emberek háborodtak fel rajta. Azok jelentették fel *Wohlschein*ékat a rendőrségnek, mely iszonyatos helyzetből szabadította ki a törvénytelen fiu. A sok koplástól és veréstől egészen lefogyott, sovány testét férgék borították, s kegyetlen hozzátartozói a kegyetlen élti napon sem tudtak ruhát adni a fiura, mert nem volt.

Elemzészteni akarták-e vagy csak magáért a kegyetlenségért gyakorolták a kegyetlenséget, azt a mai vallomások nem állapították meg. De a félholtra kintott gyermek, ki most a szegény gyermekgyógyiseten van, azt kérdezte az egyik apácától: *Becsútkák már a nagymamát, anéért engem meg akart ölni?*

A vádlottak padjára hármán kerültek: özvegy *Wohlschein* Ignácé, *Wohlschein* Malvin és a gyermek anyja, *Jellinek* Adolfné, született *Wohlschein* Julia. A negyedik vádlott, *Wohlschein* Matild, időközben meghalt.

Rossz ábrázatu népek mindannyian s bár keveset tartunk a gonosztevő típusok elméletéről, a vádlottak markans vonásai szinte tolakodóan magyarázták az általános erkölcsi érzéketlenséget, az ember-telenséget.

(A kegyetlenkedők.)

Az ítélőtanácsban *Leuk* Gyula kir. táblai bíró elnökölt. A vádhatóságot dr. *Hódsázy* alügyészes képviseli. Védők dr. *Török* Sándor és dr. *Skaliczer* Gyula.

Először a vádlottakat hallgatták ki. Özvegy *Wohlschein* Ignácé elmondja, hogy Julia leányának mielőtt férjhez ment volna, két gyermeke született: Róza és Béla. A férjének, *Jellinek*nek, csak egy gyermeket vallottak be, a kis Bélát eltagadták, mert röstelték a dolgot. Elmondja, a törvénytelen fiu előbb *Gödöllőre*, majd *Soroksárra*, *Pécelre* és *Rákospalotára* adta dajkaságba Ő maga fölűöz ragadt szegény asszony volt, ki a lányai tartották ki. A kis Bélát hét éves korában vette haza.

— Azzal vádolják, — mondja az elnök, — hogy a Béla gyermeket a konyhában tartották. Tanuk fogják bizonyítani, hogy a szegény gyermek mezelen nül kuporodott a hideg konyhában?

— Hol a szobában, hol a konyhában tartózkodott. Az igaz, hogy nem volt fölsőleges ruhája. Mindössze egy inge s felső ruhája volt.

— Mért rejtgette a gyermeket?

— Éu nem rejtgettem.

— Mért nem látta senki a gyermeket azok közül, akik magukhoz jártak?

— Arról én nem tehetek, hogy nem látta.

— A szomszédok gyakran hallották, hogy a gyermek könyörgött: *Ne bants nagyanyám!*

— A fiu nem is nagyanyának, hanem névnek szólított.

Ezen a hangon tagadja tovább, hogy ő a gyermek bántalmazta, s elhíetni igyekezik, hogy a kis Béla maga kivánczozott a mezelen kékzakkon hánia, a konyhában.

Wohlschein Málvin szintén tagadja a kegyetlenégeket.

— Mi, kérem, rendesen apoltuk.
— Szép apolás, jegyzi meg az elnök, mikor telen csikorgó hidegben kizavarják s a padlásra küldik. Ha egy szomszédasszony le nem hozza, meg is fagyott volna.

Az anya, **Jellinek** Lipótné elősmeri, hogy férjének csak egy törvénytelen gyermekkel számolt be, ő különben nem tudja azt, hogy az ő gyermekével rosszul bántak, ő nem látta azt, noha elősmeri, hogy gyakran járt haza az anyjához.

— Hány inge volt a fiának? kérdi az elnök.
— Azt nem tudom.
— Lássá, milyen anya maga. Nem panaszkodott önnek a fia.

— Nem.
— Hogy szólította magát?
— Nekem *new* mondta, hogy mama.
— Ki tiltotta meg neki?
— En mondtam, hogy csak *Julcsa néni*-nek szólítson mások előtt. (*Mozgás.*)
Ezután három tanu vallott terhelőn.

(A mártír.)

Most megjelenik a tárgyalás szomorú érdekes-ségű hőse, a *kis Béla*. Két apáca kísérte el a Szegény Gyermek-Egyesületből. A kérdésekre okosan és nyílt tekintettel felel. Nem látszik meg rajta, hogy ártatlan gyermekorát milyen tragikus árnyékok bolygattak.

Elmondja nevét és korát, hogy tud írni és vasni.

— Hát számolni tudsz-e?
— Tudok.
— Ha tizből elveszünk négyet, mennyi marad?
— Hat.
— Tudod-e, hogy nem szabad hazudni?
— Tudom.
— Mért nem szabad hazudni?
— Mert a hazugság bűn.
— Tudod-e mióta vagy a jó festvéreknél?
— Nem tudom.
— Kitől mentél oda?
— A zsidóktól.
— Hol laktál azelőtt?
— Az Elemér-utcában?
— Tudod-e, kinél laktál?
— Az anyámnál.
— Ismered azokat, akik itt ülnek? (*A vádlotakra mutat.*)

— Ismerem?
— Megbüntettek-e, mikor az Elemér-utcában laktál?

— Igen.
— Kicsoda?
— A nagyanyám.
— Hát még ki?
A *fiu* hallgat.
— Milyen ágyad van most?
— Szép ágyam van.
— Mi van benne?
— Paplan, szalmazsák és vánkos.
— Hát az Elemér-utcában hol háltál?
— Egy kisztriben.
— Mindig abban voltál?
— Ha jött valaki, beledugtak.
— Ruhád volt-e akkor?
— Volt, de rongyos volt.
— Mit kaptál enni?
— Mindent, amit ők ettek.
— Mindig adtak?
— Mindig.
— Sohasem éheztlél?
— Nem, kérem.

Róza testvér, akit szintén kihallgattak, azt mondja, hogy a gyermek, mikor ő átvette, nagyon elhanyagolt állapotban volt. A haja egész a válláig ért. Járni nem tudott, mert a lába össze volt zsgorodva. Pár óra múlva azonban már egészen magához tért s másnap már vigan játszott a többi gyerekekkel.

Az elnök: Milyen vallásu most a gyermek?
A tanu: Most római katolikus.
— Önknél keresztelték meg?
— Igen.

A törvénytészék meghitelteti az apácat.
— Most eltávoznak, — mondja az elnök. — Te pedig Béla, — szól a kis fiúhoz fordulva, — jól viseld magad s imádkozzál az édes anyádért is.

A kis fiu mélyen meghajtja magát a törvénytészék előtt, az anyjára azonban rá sem néz s úgy távozik a tárgyalóteremből.

A legterhelőbb **Török Mari** vallomása, ki az összes kínzásokat látta.

— A gyerekeknek, — mondja, — nem is volt szabad a szobába menni s ha valami játékot keresett, Málvin mindjárt pofonította.

Wohlschein Málvin olyan dühbe jön ennek a tanának a vallomásán, hogy hevesen felugrik és sértő szavakat dobál a tanu felé, hazugság, szemtelenség. Az elnök a dühös furiát kivezeteti a teremből.

A tanuk közül egy fontos tanu, a Wohlschein-család cselédje, betegsége folytán nem jelent meg a

tárgyaláson. Mivel az illető súlyos beteg, holnap dr. Adám törvénytészéki bíró őt a szállásán fogja kihallgatni.

A többi tanu ma mind kihallgatták és a nevezett tanu vallomásának felolvasását, ugyszintén a pörbeszédeket és az ítélehozatalat is a törvénytészék csütörtök délelőttre halasztotta.

TÁVIRATOK.

A király elutazása.

Bécs, március 11. A király ma délután meglátogatta **Lajos Viktor** főherceget, aki régebbi idő óta betegeskedik. Délután a király Münchenbe utazott **Luitpold** régens-herceg jubileumára. A bécsi bajor követ is Münchenbe utazott, hogy jelen legyen **Ferenc József** király fogadtatásánál.

A király Münchenből visszautazása közben néhány órát fog tölteni **Walseeban** **Mária Valéria** főhercegnasszony családjánál. Csütörtökön este érkezik vissza a király.

A Reichsrath.

Bécs, március 11. A képviselőház mai ülése este 5 óra 30 percekor kezdődött. A beérkezett irományok között van egy törvényjavaslat az iparhatóságok bíráskodásáról, a vasuti és hajózási társaságok és alkalmazottjaik között felmerülő vitás ügyekben.

Az ülés elején **Brzora**d kérdést intéz az elnökhöz a nem német nyelvű interpellációk elintézésére vonatkozólag.

Ofner tiltakozik az ellen, hogy **Seitz** ellen tanítói minőségében képviselői immunitása dacára fegyelmi vizsgálatot indítottak és felszólítja az elnököt, hogy tegyen lépéseket ez ellen.

A ház azután **Daszynski** indítványára 48 tagu *alkotmányügyi bizottságot* választ, amelyhez a 14. § alapján kibocsátott összes császári rendeleteket és **Kaisernek** a 14. § eltörlésére vonatkozó indítványát utasítják.

Azután áttért a ház a napirendre, az ujoncjavaslat második olvasására.

A délafrikai szabadságharó.

London, március 11. Bloemfonteinből jelentik, hogy **De Wet** négyszáz emberével menekült észak felé. Szinte lehetetlen ellene operálni, mert amint szorongatni kezdik, csapata elszedel, hogy néhány nap múlva újra egyesüljön.

Köln, március 11. *Londonból* táviratozzák a *Kölnische Zeitung*nak:

A boer hadsereg nagy része még a héten megadja magát. **Kitchener** hallani sem akar alkudozásokról és *feltétlen meghódolást* követel. Az angolok lassan-lassan polgári kormányzást és közgazgatást fognak berendezni a Transvaal-államokban, de *autonómiát nem fognak adni* a boeroknak.

Brüsszel, március 11. **Krüger** környezetében beszélnek, hogy **Krüger Steyn**, **De Wet**, **Shalk-Burger** és **Leyds** határozottan ellenzik az olyan békekötést, amely nem biztosítja a boer-államok teljes függetlenségét. Ha *Botha* más feltételek mellett is békét köt, akkor a transvaali kormány nem fogja azt ratifikálni és folytatni fogja a háborút.

Megőrült szerkesztő.

München, március 11. **Dr. Sigel**, az antiszemita *Vaterland* szerkesztője, megőrült s elmeegógyító-intézetbe vitték.

A kínai bonyodalom.

Sanghai, március 11. A *North China Daily News* jelenti: **Laucsaui** táviratok szerint **Tuán**, **Tungfuzsiang** és más bűnös tisztviselők **Ninghsziában** vannak és készek arra, hogy ellenszegüljenek, ha le akarják őket tartóztatni. **Tungfuzsiangnak** huszezerrel, **Tuán hercegnék** tizezerrel több embere van. Egy császári biztos utban van **Ninghszia** felé, hogy kihirdesse a császár ítéletét és érvényt szerezzen a rendelkeznek.

London, március 11. A *Morning Post* jelenti **Pekingből** tegnapi délutáni kelettel: **Abban** a névsorban, amelyet a követek a bűnös hivatalnokokról újabban összeállítottak, száznál több hivatalnokról van szó. A követelt büntetések lefokozásra, száműzésre és börtönrre, nyolc esetben pedig lefejezésre szólnak.

Peking, március 11. **Li-Hung-Csang** ismét komolyan megbetegedett. Orvosa azt mondja, hogy állapota nagyon aggasztó.

Peking, március 11. A *franciák* nem hivatalos formában tudtára adták **Walderseenek**, hogy *nem küldenek újabb expedíciót* az ország belsejébe, ha csak a körülmények multhatatlanul szükségessé nem teszik és hogy **Paotingfun** tul küldött előőrseiket visszavonják.

Rockhill, az Egyesült-Államok képviselője, a követek holnap gyűlésén az fogja indítványozni, hogy naponként tartsnak gyűlést az ügyek gyorsabb elintézésé végett.

Li-Hung-Csang azt mondja, hogy a mig az ég templomát és a földmívelés templomát vissza nem adják a kínaiaknak, az udvar méltóságával ellenkezőnek **Pekingbe** való visszatérése.

Róma, március 11. A képviselőház mai ülésén a hadügyminiszter **Chiesi** kérdésére határozottan megcáfolta azt az állítást, hogy a **Khinában** lévő olasz csapatok hiányt szenvednek élelmiszerekben. A miniszter hozzátette, hogy a csapatok magoktartása és fegyelmeztetése bálumlatramfóló. Fosztogatás az olasz csapatoknál soha sem fordult elő. A miniszter nyilatkozatát a ház élénk tetszéssel fogadta.

Földösszamlás.

Ung-Hradisch, március 11. **Domanin** községben, ahol a múlt évben hegyösszamlások következtében 22 ház részint beomlott, részint dűledezni kezdett, újabb földösszamlások történtek, amelyek megint három házban tettek kárt.

A brémai merénylet.

Berlin, március 11. A hivatalos lap jelenti: **Vilmos** császár sérülése miatt még hosszabb ideig kénytelen kimélni magát. Ez okból a **Siegessallee** három új szobor-csoportozatának és **I. Vilmos** császár ptdami szobrának e hó 22-ikére tervezett leleplezése is elmarad.

Bréma, március 11. A vizsgálat **Weiland** ellen egyetlen olyan körülményt sem derített ki, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a merényletnek *politikai* oka lett volna. A birodalmi törvénytészék a vizsgálat folytatására **Domaudt** bírót rendelte ki.

Bezárt bankház.

Boroszló, március 11. A **Holzer** Albert-féle banküzletet ma délelőtt a rendőrség bezárta. Az állan-ügyesség lefoglalta a cég üzleti könyveit és levelét. **Holzer** maga állítólag megszökött.

Boroszló, március 11. Nagy feltűnést keltett itt a **Holzer** Albert régi bankházának bukása. A cég tulajdonosa megszökött. A passzívák egy millió márkát tesznek ki.

A spanyolországi zavargások.

Madrid, március 11. Tegnap este itt zavargás volt, melyre a fogsztyási adók beszedése adott okot. A zavargók követ dobálták a hivatalnokokat és tíz órházat fölgujtottak. Négy hivatalnok megsérült, egyikük súlyosan. A prelektus intézkedései helyreállították a rendet. A kereskedelmi alkalmazottak tiltakoztak az ellen, hogy az üzleteket vasárnap nyitva tartásuk s bevették a nyitott üzletek ablakait. A rendőrség szétverte a tüntetőket és néhány embert letartóztatott.

Madrid, március 11. A **Fabra-ügyökség** jelenti **Barcelonából**: **Maulleben** a munkaadók és a sztrákoló munkások között összeütközésre került a dolog. **Hir** szerint két embert megöltek. Több ember, köztük a polgármester, megsebesült. A sztrákolók állítólag felgujtottak két gyárat és elvették a távirati összeköttetést.

Földrengés.

Gries, március 11. Itt ma reggel négy óra tájban hullámszerű, dörgésektől és villámlástól kísért, északról nyugat felé haladó földrengést éreztek, mely pár percig tartott.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, március 11. Alaplatan az a közlés, hogy börze ankétet fognak tartani.

New York, március 11. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) **Gyapot:** New Yorkban helyben 8 1/4 (8 1/4). **Áprilisra** 8.35 (8.48). **Juniusra** 8.40 (8.52). **New-Orleansban** helyben 8 1/2 (8 1/2). — **Petróleum:** Stand white New Yorkban 7.95 (7.95). Stand white Philadelphianban 7.90 (7.90). **Raffined in Cases** 9.— (9.—). **Credit Balances** at Oil City 1.23 (1.28). — **Zsir:** Western steam 7.85 (7.90). **Rohe** és **Brothers** 8.10 (8.—). — **Tengeri irányzata gyenge.** — **Márciusra** —.— (48 1/2). **Májusra** 46.— (46 1/2). **Juliusra** 45 1/2 (45 1/2). — **Buza** irányzata tartott. **Piros őszi** helyben 80 1/2 (80 1/2). **Márciusra** 79 1/2 (79 1/2). **Májusra** 79 1/4 (79 1/4). **Juliusra** 79 1/4 (79 1/4). **Szept-re** —.— (—.—). **Gabona szállítási díja Liverpoolba** 1 1/2 (1 1/2). — **Kávé:** fair Rio 7. sz. 7 1/2 (7 1/2). **Márc.** 5.85 (6.—). **Juliusra** 5.90 (6.10). — **Liszt:** Spring Wheat clears 2.75 (2.75). — **Cukor:** 8 1/2 (8 1/2). — **On:** 25.72 (26.20). — **Réz:** 17.— (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 11. (*Terménytőzsde.*) (*Zárlat.*) **Buza** irányzata tartott. **Márc.** 74 1/2 (74.—). **Májusra** 75 1/2 (75 1/2). **Tengeri irányzata gyenge.** — **Márciusra** 39.— (39 1/2). — **Zsir:** Márciusra 7.42 (7.55). **Májusra** 7.55 (7.55). — **Szatonna short clear** 7.60 (7.65). — **Sertifikus:** Márciusra 14.55 (14.70). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Két holló.

— Radó Antal fordítása. —

Szállt egy holló messi-messzi,
Holló-társát fölkeresni.
„Holló-társam — ilyen kérdez —
Hogy jutunk ma jó ebédhez?”

S holló-társa szól eképen:
„Lesz ma részünk dús ebédben,
Hogy a fák közt kóboroltam,
Ifjú, szép hóst láttam holtan.

Mért s kinek találta ölma,
Más nem tudja, mint a sólyma,
Mint a sólyma s paripája
S otthon ifju, deli párja.

Sólyma ott száll erdő mélyén,
Elensége jár a mélyén,
Míg epedve vár a hölgye —
De nem arra, ki megölte.

Puskín.

† **Iskolák Kínában.** A kínai kormány az iskolákat a legcsekélyebb támogatásban sem részesíti, kötelező oktatásról a menny birodalmában semmit sem tudnak. Mindazonáltal a legszegényebb emberek is azon vannak, hogy gyermekeiket lehetőleg taníttassák. A kínai alsóbbrendű iskolának csak egy tanítója van, aki tanítványainak korlátlan ura és parancsolója. A kínai tanítóit messziről fel lehet ismerni hosszú ruhájáról, hajlott hátáról és szigorú tekintetéről. Legjellemzőbb nagy pápaszeme, mert a kínai ifjuság oktatója rendszerint rövidlátó. Fizetése nagyon különböző. A gazdag kínaiak házitánítókat nagyon jól fizetik, de ezek más tanítványokkal nem foglalkozhatnak. Bizonyos ünnepeken a kínai tanítványok szülei a tanítót pénzzel és élelmiszerekkel megajándékoznak. Az olyan tanító, akinek 30–40 tanítványa van, Kínában urasan megél és nagy tisztelgetést részesül. A tanítás újév után kezdődik és mintegy a tizenkettedik hónap közepéig tart. És közben szünnapok szakítják meg az előadást; minden kurzus után harminc napi szünet következik. A tanórák egyes tanítók tetszésétől függenek. A kínai iskolát rendszerint reggel hatkor nyitják ki, azután az oktatás két-három szünórával délután négy óráig tart. A írás tusba mártott ecsetekkel történik. A kínai nyelvnek nincsen ábécéje, hanem minden egyes szó írását külön kell megtanulni, a tanulás tehát épp oly nehéz, mint unalmas és hosszadalmas. A kínai tanulónak mindig hangosan kell tanulnia. Az elemi könyvek megtanulása után, ami körülbelül egy évig tart, „A váltó könyv”, „A kormányzás könyve”, „Az énekek könyve”, „A szoká-

sok könyve” és „A gyermeki szeretet könyve”-nek tanulmányozása következik. A kínai iskolában azt tartják a legjobb tanulónak, aki tanulás közben legjobban kiabál, mert más módszerét annak, hogy a tanulók tanulás közben egyébre nem gondolnak, a kínai tanítók nem ismerik.

† **Dunántúli szójátékok.** Népünk humorának rendkívül gazdag ere van. Ha az unalmas téli esteiken, ünnepnapokon, vagy a nyári dolog idején társaságba verődik, tréfás anekdotáinak, szellemes mondásainak vége-hossza nincs. Vénája mértékéről, sajnos, ma még csak tapasztalatból beszélhetünk. Gyűjteményeink leg-többje folklórisztikai szempontból hasznavehetlen. Gyűjtőink szeme előtt, gyakorlati cél: az irodalmi fogyasztás lebegett. Az anyagot vették ott, ahol megfoghatták. Vették a néptől is, de amit kaptak, szabadon alakították, öltöztették, félnépi, nemnépi, irodalmi, sőt idegen termeléssel is öszekeverték. Míg tehát teljesen megbízható újabb gyűjteményekkel nem rendelkezünk, a hazai termelés aranyát a faji jelleg bélyegének segítségével kell kiválogatnunk. E bélyeg nyomát legvilágosabban azokon a csekély értékű holmikban találjuk meg, amelyeket az irodalomban szójátékoknak nevezünk. Az alábbi példák — amelyeket az *Etnografia* közül — azt bizonyítják, hogy a nép birtokában (talán azóta, mióta az iskola beszélni is tanítja) már ilyen tudatos nyelvhasználatra valló termékek is találhatóak:

Köveshálon (Zala-vm.) egy tavaszi vásáron megálltam az „olcsó János” ponyvája sarkánál és bámultam azt a páratlan szóbőséget, amelyvel János perli-jét, tüjét, cernáját, kapcsait gombjait, kendőit, pántlikáit, tükreit, bajuszpedroit, pipaszárait és egyéb portékáit kínálta. A föl-alá hullámzó népből mellettem megállt egy öreg parasztember is.

— Mit vesz, bácsi? — kérdezte János.

— Levegőt! volt a rövid felelet —

Monoszlón (Zala-vm.) a múlt ősszel megszólítottam egy szüretelőt.

— Őszülnek, Lajos.

Az én gyermekkori ismerősöm megsimogatta a haját és felsőhajtott:

— Ebben az őszben meg is halunk, tekintetes uram.

Egy gyűjtőutam alkalmával 1899. január 3-án, bérkocsisom *Beón* (Sopron vármegye) etetet. Mivel a korcsmát nagyon népesnek találtam, a répcementiek jólétéről kezdtem beszélni. Az egyik borozgató polgár rögtön készen volt azzal a felvilágosítással, hogy ők szegények, de — jól élnek.

— Biz' ugy van a', komám — szolt bele a szemközt ülő. Mink, beóiek, harmadnapja még az óban háltunk.

Engem sikerült megtréfálnia, mert a népies kijelentést ől-ra értettem, holott ő-t, vagyis a harmadnapja elmúlt ő-esztendőt kellett volna értenem. —

Midőn Deveserből (Veszprém-vármegye.) Hegyesd

(Zala vármegye) felé a Bakonyon átutaztam, a Dabas-hegy alján egy hatalmas szikladarab mellett vitt el az utunk. Kocsisomtól megkérdeztem, hogy e kő a hegytetőről mikor gurult oda?

— Hajnalban, kakas-kukorikoláskor. Tetszik tudni akkor, mikor Péter az urat megtagadta. Ha azóta kakas kukorékol, mindig — megfordul.

Ezuttal már nem mentem lépére, mert kitaláltam, hogy nem a szikladarab fordul meg, hanem a kakas.

† **Neter Khán sírja.** Felső Egyiptomban fölföldték Neter Khánnak, annak a királynak a sírját, aki állítólag a híges saggarai lépesópiramist építtette. Neve a sinai sziklákban a negyedik dinasztiabeliek mellett látható, míg a tárgyak, amelyek most a sírjában találtak, a második dinasztiabeliekéhez hasonlítanak. Érdekes a sír egész alakja és ez volt az oka, hogy a sírt a régiiek várépítménynek tartották. A levezető folyosó ívelt boltozata a legrégibb e fajta dolog, amelyről tudomásunk van és az egyiptusi boltozás építés multját Krisztus előtt a negyedik századig viszi vissza.

† **A szórakozott London.** A nagyvárosok lakóinak szórakozottságát élénken illusztrálja a *Royal Magazine*-nak egy cikke. Egy év leforgása alatt a londoni bérkocsisok és postakocsisok nem kevesebb, mint 39551 különféle fajtájú és értékű tárgyat felejtettek. Ebbe természetesen bele vannak számítva az esernyők ezrei, miket még a legrendesebb emberek is el szoktak hagyni; a legtöbbet omnibuszokon, lóvasutakon és bérkocsisokban találják meg. Az elveszett ernyők számát pontosan nem lehet tudni, miután a legtöbbjét nem jelentik be, de erről a számról némi fogalmat nyújt az a körülmény, hogy a bérkocsisok egy év alatt 17497 darabot szállítottak be a Skóciában levő yardi irodába, hol a talált tárgyakat őrzik. Tehát az elvesztett dolog összes számának majdnem a felét az ernyők teszik. Hozzájuk csatlakozott 1899-ben 3214 pénzárca, legtöbbnyire a szépenemhez tartozók tulajdonát. Az egyik ötezer márkát tartalmazott, ami nagy becsületére vált a rosszul fizetett kalauznak.

Azonkívül egész rakás érdekesnél érdekesebb dolog van a talált tárgyak irodájában, az ürücombtól a borbélyemig. Az 1898-ik év igen alkalmas volt annak kiderítésére, vajjon a férfiak feledékenyek-e vagy a nők. A hölgyek 1798, az urak 1647 ruhadarabot hagytak el. A különbség ugyan nem nagy, de mégis a hölgyek ellen szól. A dolog értéke vagy értéktelen volta, ugye látszik, nem nagy befolyással van az emberek részére, mivel újságok és apró könyvek mellett a legértékesebb ékszereket is elhagyják. 1899-ben meglehetősen számú órat, láncot, karkötőt, gyűrűt, fülbevalót és nyakláncot találtak, úgy hogy egész raktárt lehetett volna velük berendezni. Óra volt kétszáztiz, egyéb értékű tárgy ezer. Érdekes különösen az a tapaszt-

REGÉNY.

A rajongók.

— REGÉNY —

Írta: STEPNJÁK.

(65)

Andrej erőt vett magán és mintha furiák kergetnék, rohant le a lépcsőn; feje szédült s mintha részeg volna, forgott körül a utca.

Tania nem hallotta elmenni. Hallotta azonban a külső ajtó csattanását, s mint villanyszikrától találva ugrott fel helyéről s sietett az ablakhoz, hogy legalább még egyszer, egy pillanatig láthassa...

Andrej azonban már becsapta a kertajtót és eltűnt. El, örökre. Még élt ugyan, de ő neki elveszett és mintha az egész mindenség elolvadt volna ebben a borzasztó természetellenes, érthetetlen tudatban. Nem küzdött tovább fájdalomával. A karszékre rogyott, arcát odaszorította a piszkos vászonhoz és sirt, keserves forró könnyeket. Azt hitte, kiríja a lelkét is. Nem bírta elhinni, hogy ennyi könnye van szemének. Leperegtek ujjai között s át-meg-átázattatták kezeit, foltokkal fedték a piszkos párnát, — mig egész testét, keblét meg-meg rázta a görcsös, kétségbeesett zokogás. Szerelme, ifjusága, élete merült el az üres semmisségben, amely most ráhezedezett. Az úgy! Az ország! Ebben a pillanatban nem léteztek számára. Most csak magára birt gondolni, saját nyomorúságára, melynek nem lehetett vége soha, amelynek el kellett tartania az utolsó lehetéig...

Vessünk fátyolt az ő fájdalmára. A kétségbeesés rohamai el fog múlni — nem ma és nem holnap — hanem az idő folyamán és más szeszonyt fog visszahagyni. Talán ha néhány esztendővel később kell elszenvednie ugyanezt a meg-

próbáltatást, nem sujtotta volna le annyira. De hát neki az volt a sorsa, hogy a legnehezebben kezdje.

TIZEDIK FEJEZET.

Utolsó séta a városban végtig.

Eljött a borzalmas nagy nap.

Andrej már kora hajnalban nem birt aludni. Minduntalan felébredt, félt, hogy elkésik.

A redőny egy hasadéknál keresztül vakító fehér sugár esett az előtte levő falra, s így egy fényes vonal jelezte, hogy itt van immár a nappal. Tudta, hogy amire a sugár eléri a szekrény sarkát, ideje lesz fölkelnie. Ugysem birt aludni, inkább fölkel.

Gondosan összehajtogatta az ágyneműt és berakta a sárga szekrénybe...

— Az éjjel, ha ugyan meg nem ölnék, az erődben alszom, szolt magában.

Betolta a szekrény fiókjait s nyugodtan felhuzta a redőnyt.

Az előbbi megjegyzést oly köznap, oly szinte üzletien közömbös hangon mondotta, akárcsak azt jegyezne meg, hogy az időjárás szépnek vagy borusnak ígérkezik.

Különös lelki állapota épp oly távol volt a teljes önmegadástól, mint akára lelkesedéstől vagy bármely más szenvedélyes érzéstől. Teljes, zavartalan belső nyugalom volt az, nyugalma annak, aki lezárta immár az élet számláját, aki nem várhat senkitől semmit, aki többé semmit sem adhat, semmitől sem tarthat. Igaz ugyan, hogy még hátra volt maga a merénylet. De hiszen már annyi történt keresztülviteléhez, az a kevés, ami még hátra van, olyan bizonyosan meg fog történni, hogy már bátran tekinthette bevezetettnek s beteljesítetté élete nagy művét. Elő ember létére, testi s lelki erejének teljes birtokában, halottnak érezte magát, az idegen lenező fenségével tekintve magát s magával együtt az egész világot.

Egész élete tisztán állott előtte, tisztán legkisebb részleteiben. Minden indulat nélkül,

teljes, tökéletes nyugalommal gondolkozott el Taniáról, barátairól, az ügyről, az országról, s úgy tűnt neki, mintha minden, ami hajdan az élethez fűzte, messze, elenyészett volna a távolságban. Szó sem lehetett ama hatalmas romboló érzésekről, mint amaz, amely ott Dubravnikban hatalmas kézzel markolt lelke legmélyére, Ennek örült Andrej legjobban. Jól tudta, hogy amikor mindennek vége lesz, amikor felelem s remegés nélkül végrehajtotta egész életének művét, mikor majd megáll szemtől-szembe a halál nagy misztériumával — akkor vissza fognak térni ezek a gyönyörű felemelő érzések, hogy erőt adjanak neki az utolsó küzdelemhez. Hanem most, a készülőds napjaiban, ha érezte is őket megmozdulni lelkében — visszafojtotta azokat. A merényletnek szüksége lesz egész hidegvérére. Nem nagy érzelmek kellenek oda, hanem számító, hajtáhatatlan akarat a szükségszerűség gránit-alapján.

Már fel volt öltözve, amikor lassan az ajtó kinyitott s belépet Vatajko. Csak néhány napja jött Szt-Pétervárra „üzleti” okokból s időközben valami mellékszeretet vállalt a cárményeletben. Atmenő vendégként ő is a főhadiszálláson lakott. Szobája szomszédos volt Andrejével. Már régen fenn volt s várta mig ideje lesz felkelnie Andrej.

— Már fenn vagy? szolt üdvözlésül.

Vatajko komor volt s félénken nézte Andrejt. Nagyon örült, hogy még egy rövid felőrárt tölthet Andrejrel, mégis félt, hogy jelenléte zavarhatná őt.

Andrej szó nélkül, barátságosan bólintott feléje. Alig vette észre, hogy ott van a fiatal ember s nézi őt sóvárogó szemmel. Az ő szemében Vatajko nem volt több árnyéknál.

— Egyik őrszemed, kezdé Vatajko félénken a szót, kérdezeti, vajjon szabad-e ide jönnie buszolni. Ha mindketten ott leszte az esatamezőn, már ugy sem lehet. Azt mondja, hogy ismer s reméli, hogy nem zavar.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1901. március hó 12-én.
Parasztbecsület.

Melodráma 1 felvonásban. Zenéjét szerette Mascagni P. Szövegét írták Targioni-Tozzetti és Menasci. Fordította Radó Antal.

Személyek:
Santuzza Vasquezné Alfio Mihályi
Lola Payer M. Lucia Semsey
Turiddu Alberti

Utána:
Zuleika.

Ballet 3 képből. Szövegét írta Brüll Jenő, zenéjét szerző Stern Armin. Choreografiáját Smeraldi César készítette.

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. március hó 12-én.

A bűléső.

Színmű 3 felvonásban. Irla Brieux. Fordította: Gábor Ignác.

Személyek:

Marsanne Vizvári Chantrel Mihályfi
Marsanne-né Rákosi Az orvos Somló
Girietu Császár Apáca Dömjén
Laurence Márkus Louise Boros

Utána:
Gringoire.

Vigjáték 1 felvonásban. Irla Banville Tódor. Fordította E. D.

Személyek:

Gringoire Mihályfi Le Daim Hetényi
XI. Lajos Gyenes Nicole Paulayné
Fournier Gabányi Lujza Tuboly K.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. március hó 12-én.

A postás fiú.

(The messenger boy).

Operett 5 képből. Szövegét írták: James T. Tanner és Alfred Murray. Fordították: Saigó Ernő és Mátyás (Merkl) Adolf. Zenéjét szerették: Ivan Caryll és Lionel Moncton.

Személyek:

Punchestown Erdős Bang, postásfiú Sziklai
Hooker pápa Mátrai Nóra Szoyer
Cosmos bey Gíréth Daisy Aranyossy
Clive Radnor Palásthy Lady Panches, Sziklainé
Pott kapitány Ráthonyi Mistress Bang Margó
Stokfish tanár Boross Róza szobaleány Róza L.
Tudor, bankár Vidor Lady Winifred Varga A.
Naylor Kardos Cecile Gower Gombaszögi
Gascoigne Iványi De Fleury Fűredi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zene-műkereskedéseiben Kosuth Lajos utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon)

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. március hó 12-én.

Ocskay brigadéros.

Színmű prólógussal, 4 felv. Irla Herczeg Ferenc.

Személyek:

Ocskay László Fenyes Dili Delli
Tisza Ilona Csillag T. A palóc Szerényi
Tisza Jutka Nógrádi Szórényi Gál
Pycner Hegedűs Tarios Bihari
Ozoróczy Kazalozky Ocskay Sándor Tapolczai
Jávorka Góth Königsberg Balassa

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. március hó 12-én.

San-Toy.

Khinai daljáték 3 felvonásban. Írták Edward Morton, Harry Greenbank és Adrian Ross. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Kezdeté 7 óraker.

URÁNY SZÍNHÁZ

Kedd, 1901. március hó 12-én.

E. Wilmann tanár

telepatikus előadása.

Kezdeté 7/8 óraker.

KISFALUDY-SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. március hó 12-én.

A cigány.

Eredeti népszínmű dalokkal 3 felvonásban. Irla Szilvay Ede. Zenéjét Doppler Károly.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

Somossy-Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztárváltás 7-ker. Kezdeté 8-ker.

Csak még rövid vendégjáték!
A világ leghíresebb hangművésznőjének

ADA COLLEY!!

az ugynevezett ausztráliai csalogány.

A világ legnagyobb csodája! Fenomenális mutatvány!

Mr. JUDGE ALASKA

az ő kintinően időmított tengori főkapitál, továbbá:

Dagmar Hansen The Freyors

a dán szépség (énekessé) a legjobb kézi akrobaták.

Ugyint feltépte a többi művészek.

Jegyek elővételben kaphatók Weisz A. nagytűzsdéjében, Károly-körút 26., tőzsde Andrássy-ut 26. és 38. sz. alatt ugyint a Somossy Mulató-pénztárváltásánál.

PETÁNOVITS

METROPOLE-SZÁLLODA

Budapest,

VII., Kerepesi-ut 58. sz.

Ma nagy hangverseny

Pongrácz Lajos.

kolozsvári zenekara által

Göz- és porcellán kád-fürdők fűtött téli uszoda, hidegvíz-Kura, villamos-fürdők.

Erzsébet-körút 51.

A gözmósda gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait.

KÖRUTI FURDO
és
GÓZMÓSO

Prospektus ingyen. E hird. megjel. minden kedden.

Arany-vulkanit-fogorok.

A legelőhíresebb foghelyettesítő. Szék. legtekintélyesebb módszer szerint egyrül, hygien. összetörhetően fogor, miert kezesség vállalatik. Egy fog 5 frt (fogorvosoknak 4 frt.) Kancuk fogorban 2 frt egy fog (fogorvosoknak 1 20 frt.) Foghuzás (cousin) 1 50 frt. Aranyfogtűzés 4 frtdől kezdve. Aranykorona 12 frt. Hídok (nyelmez nélkül) aranyból 5 forint.

PITZYLE fogorvos

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 10. lételemet.

Bél- és külföldi oklevél. Hírreves fogorvosok, mint dr. Chajetz, Fedotoff stb. volt elől assistense. Rendelk. fél 9-6-ig.

2-ik műtértem Temesvározt. Vezetője: Dr. Schwenk.

Fogorvosok műtértem. Fogtechnikai laboratorium.

Március 19-től április 15-ig.

Legérdekesebb osztálysorsjegyek húzás!

Főnyeremény 600.000 kor.

Sorsjegyek: egész 160, fél 80, negyed 40, nyolcad 20 korona. A legtöbb főnyereményt nálunk nyerték. Hecht bankház Budapest, Ferenciek-tere 6. szám.

Alapító: Két millió márká. Erre befizette: Két millió márká. Tartalék alap: Két millió márká. A részvényesek váltóiban a még be nem fizetett részvényesek fejében.

Balesetbiztosítási kötvény.

A Mannheimi biztosító-társaság biztosít jelen kötvény által, a tulajdoni általános feltételek mellett, T. urnak urnonak (lakóhely) (a név sajátkezűleg beírandó) mint a Budapesti Napló előfizetőjének az elhalálozás esetére: Kétezer korona összeget, a munkaképességnek életfogytiglani elvesztése (teljes rokkantság) esetére: Kétezer korona összeget, vagy a baleset mérvének megfelelő összeget. A biztosítás csak arra az időre érvényes, melyre az előfizetői díj lefizetett. — A biztosítás kezdődik az előfizetési díj postára adását, vagy kiállítását követő déli 12 óraker és véget ér az előfizetés lejárta után való napon déli 12 óraker.

Mannheimi biztosító-társaság magyarországi vezérképviseletőség Budapest, VI., Kemnitzer-utca 10.

Fényes, igazgató.

Előfizetési árak: egész évre 28 korona (14 frt), félévre 14 korona (7 frt), negyedévre 7 korona (3 frt 50 kr.), egy hónapra 2 kor. 40 fillér (1 frt 20 kr.). Az előfizetési összegek a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában a József-körút 18. küldendők.

Kabátok
Costümök
Sallérok

legujabb divat szerint nagy választékban

Holzer Simon
női felöltök áruházában

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 9. sz.

Eladás
minden darabon látható legolcsóbb szabott árak mellett.

FOLIES CAPRICE.

Ma:

„Gebrüder Zifferblatt”

Előzőleg:

„Fogat-fogért”

„Ein Chamer.”

BRASSAI ARANKA

brillians szubrett.

Cigányzene reggel 5 óráig a pompás télikertben.

A hét színházi mősora.

	Nemzeti színház	M. Kir. Operaház	Vigszínház	Népszínház	Magyar Színház
Szerda	Rablók A medve	Figaro lakodalm	Ocskay brigadéros	Jupiter és társa	A postás fiú
Csütörtök	A nagymama	A zsidónő	Ocskay brigadéros	San-Toy	A Gyurkovics lányok
Péntek	II. Rákóczy Ferencz fogsága	Nines előadás	Ocskay brigadéros	1848.	Aranylakodalm
Szombat	Demimonde	Rigoletto	Ocskay brigadéros	A modell	Négy menyasszony
d. n.	Francillon		A titkos rendőr	1848.	Aranylakodalm
Vasárnap este	Demimonde	A hugonották	Ocskay brigadéros	A modell	Négy menyasszony

1000 és 1000 ember!!

fiatal és öreg, községi viasznyert erőjét és egészségét Dr. Müller főorvosorvos világhírű jónak elismert regenerációs készítmények...

Török József gyógyszerárban, Király-utca 12. szám.

Butor-Expoze.

Teljes háloszobák: 100, 125, 150, 200, 300 ft és fejjebb. Teljes ebédioszobák: 120, 150, 200, 280, 400 ft és fejjebb.

Szabó Ferenc és Társa butor-nagyiparosok Budapest, Kerepesi-ut 12. szám, a Sip-utca sarkán.

(Férfiak ingyen kapnak)

olyan új találmány orvosságát, mely az elvesztett erőt újra megerősíti. Friss csomagot s egy szaz oldalas könyvet postán, jó becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte írnak...

State Medical Institute, 9 Elekton Building, Fort Wayne, Ind. Amerika.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalata alapján

Dr. FABINYI J. v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknak és nőknél: húgyszólyást, hólyagbajokat, bujakoros sebeket, syphilist, ennek következményeit, makacs borbajokat és az énterfűzőből támadt idegbetegségeket.

Olcsó butor-eladás.

Table with 2 columns: Item description (e.g., 2 szekrény, 2 ajtó) and Price (e.g., 30 ft, 22 ft).

Dósa Kálmán fővárosi asztalos és kárpitos butortelep Budapest, Erzsébetter 18 Sas-utca sarok, I. emelet.

Felöltő 9 ft, kammarn-öltöny 14 ft, havelock egész gallérral 9 ft. Mind tiszta gyapjuból.

KATAPHORESE. UJ GYÓGYMÓD! Főművelhetetlen gyógyhatású ideg-, nemi-, bőrvérbetegségek és gyengeségi állapotok.

Legjobb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP. Table listing various items and prices.

GICHNER JÁNOS Budapest, VII. Erzsébet-körút 20. Arjegysek kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Titkos betegségek ellen DR. KAJDACS, v. cs. és k. orvostudor. Electrotherapial rendelő intézete Budapest, Váci-körút 4. sz. I. em.

Nógrádi László Történetek című munkája megjelent a Franklin-Társulat kiadásában. Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában. Ára 3 korona.

Gyomorhajásoknak! Mindazonoknak, kik a gyomor meglétsége vagy túlerősítése következtében hibás, nehezen emészthető, igen forró vagy igen hideg ételnek vagy rendetlen ételműveléssel folytatott gyomorhajást kaptak, mint: gyomorhurut, gyomorgörös, gyomorfájdalmak, nehéz emésztés vagy elnyálkásodás.

Ullrich Hubert-féle gyógyfü-bor. Székrekedés, köhögéscsillapító, nyugtató, emésztő- és vértisztító-szer, az emésztő- és vértisztító-szer, az Ullrich Hubert-féle gyógyfü-bor.

„Guzi”-kenőcs. Ezennel nyilvánosan 1 évi írásbeli ígérettel vállalkozom el minden nálad vásárolt cipőre, melyet „Guzi”-kenőccsel naponta egyszer bekennel, miáltal a bőrpelredés az idő előtti ki van zárva.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetőkre díjmentesen az felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélből tudakozására ingyen adunk felelősséget, csak a válasza szükséges bélyegző kell mellékelni. Tudakozásokról a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetőket... Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Breuer nővérek... Teréz-körút 54. szám alatt.

Engelmann Mór... IV. ker., Kálvin-tér 2. szám.

Franke Pál... Könyvkereskedés. IV., Gróf Czinyé-féle palota.

Jambrikovits... dohányüzem. Erceps-utca 56. (Telep.ép. épült)

Eckstein Bernát... hirdetői iroda. V. ker., Fűrdő-utca 4. szám.

Fischer J. D... hirdetői iroda. IV., Zsolnauer-utca 7. szám.

Goldberger A. V... hirdetői iroda. IV., ker., Váci-utca 9. szám.

Haasenstein és Vogler... hirdetői iroda. V. ker., Dorottya-utca 9. szám.

Leopold Gyula... hirdetői irodája. VII., Erzsébet-körút 94.

Messe Rudolf... hirdetői iroda. VII. ker., Károly-utca 9. m.

Mező Antal... hirdetői irodája. V., Gellért-tér (Háas-palota).

Schwarz József... hirdetői iroda. V. ker., Marokói-utca 4. m.

Tenczer Gyula... hirdetői iroda. IV. ker., Szerviz-tér 8. szám.

Sikray Samu... hirdetői irodája. Budapest, Váci-körút 33.

Kernberg Rozália... dohányüzem. VIII. ker., Múzeum-körút 18. m.

Ifj. Nagel Ottó... Múzeum-körút 2. sz. (Nemzeti Színház bérháza).

Nemetsek A. J... utas-áruháza. Pestszentlőrinc 3. szám.

Rohenczer Ilona... dohányüzem. Andrássy-út 48. szám.

Szántó Mór... dohányüzem. IV., Kevekereszt-utca 14. szám.

Szponyi V... VIII. ker., Kerepesi út 1. szám.

Toldi Lajos... könyvkereskedés. II. ker., Fő-utca 2. szám alatt

Zipser és König... személynékeskedés. Andrássy-út 4. szám alatt.

Benea József... Andrássy-út 59.

Bloekner J... hirdetői iroda. IV. ker., Fő-utca 6. szám.

Deutsch Miksa... Andrássy-út 35.

Weitzenfeld Jakab... Király-utca 1.

Goldgraber Mór... könyvkereskedés. Buda II., Fő-utca 17. szám.

Minden szó egyszeri beiktatása nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

Pénzkielcsőt... közvetítő minden előleg nélkül

Magyaros... 42 éves lelkész angol, francia, olasz, németül és magyarul

S. U... Azt hittem mehetek. Nem lehetett

„Blasiert“... miért nem írte Keleti szépségnek?

„Hű szív“... levele van a kiadóhoz

Április 20... Válasz ment P-re H. Ellának. Ójel.

Csinos... pakos jogász. szép bakfissel

Keretlet... az állomás mellett egy kékgyökér

Jószágkezelő... ispan vagy gazda állást keres

Veszek... egy 4-500 holdas birtokot, eleme

Fiatal asszony... a déli órára takarítást keres

Úgyes... mosó- és vasalómunkát keres

Veszek... birtokot egy meghatározott évi

Ócska vas... és fémiperteket, gumit és kővet

Kínító képzettségű... tanerő ajánlkozni tanításra vagy

Szerelő... házmeztársak ajánlkozok, ki már

10 év óta... ferálta. Alapító révvelkel veszem

Privát kutató... Budapest, Váci-körút 59. II. 15.

Bonne vagy házi... Beraktározott butorok minden

Butor... Beraktározott butorok minden

Alkalmi vétel... Egy vidéki városban, melynek

Almatlanságnak... orvosorvonnálki gyógyítási

Jósnő... lakik József-körút 17. földmélő

Nem kell jósnő... A páriai felső Lenormand-kar

Budán... 30 pecenyei földvelésben a déli

Mázolmunkákat... elvállal, ugymint villaberendezések

Ócsák lakások... május 1-től 1 utcai szoba; 2

Mignon-zongora... fekete, korezturosu, alig használt

Benisch Simon... Deschenitz, Böhmerwald.

Használt férfiruhákat... legmagasabb árban vesz

Korrepitor... VII. oszt. gimnazista ajánlkozok

Gödöllőn... az állomás mellett egy kékgyökér

Átadó rőfőkereskedés... Egy 10000 lakossal bíró

Cserébe... egy fővárosi házat vagy kézzel

Intelligens izr... családunk egy elegánsan

Elegánsan... butorozó 2 alkalom külbenjárati

Mészárszék... és tennetűst nagyobb vállalat

Kínító szóba... A Népszínház szomszédságában

A ki hegedűt... cimbalom, harmonika, mechanika

Zöldi Marotnak... Zöldi Marotnak a honvéd

Zongora... fekete, korezturosu, keresés

Öszibarack... esemétét, eodaszép gyümölcs

Sarkányok országa... cím alatt 200 eredeti képpel

CRÈME DE FANCHON... 3 sziv védjeggyel

Nincs ember... KINAI

események iránt... Kínai s annak népet

Legjobb árak!... Legjobb eredmény!

Legjobb árak!... Legjobb eredmény!

Legjobb árak!... Legjobb eredmény!

Legjobb árak!... Legjobb eredmény!

Legjobb árak!... Legjobb eredmény!

Legjobb árak!... Legjobb eredmény!

Copying Office... elvállal mindennemű írásmunkát

Yost-irógép... Yost-irógép részvénytársaság

„LŐLEGEK“... mindennemű értékpapirok

„Aki lakást keres e... vagy kiadó lakása e e van. e e

Monogramm... himzések elkészítésére magánok

„Aki személyzet e... keres vagy hely nélkül van. e e

„Aki valamit venni... vagy eladni akar e e e stb. stb.

SALAMON ÖDÖN... VÖRÖS ES FEKETE

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

„Budapesti Napló“... apróhirdetesei

